

SKOLFS 2022:21

Utkom från trycket
den 16 maj 2022

**Föreskrifter
om ändring i Skolverkets föreskrifter
(SKOLFS 2012:18) om kursplaner för kommunal
vuxenutbildning på grundläggande nivå;**

beslutade den 26 april 2022.

Med stöd av 2 kap. 11 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning föreskriver Skolverket att bilagan till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:18) om kursplaner för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska ha följande lydelse.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2022.

På Skolverkets vägnar

PETER FREDRIKSSON

Anna Sundborg

Kurs: Biologi
Kurskod: GRNBIO2
Verksamhetspoäng: 150

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i biologi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som hälsa, naturbruk och miljö. Med kunskaper om naturen och människan får människor redskap för att påverka sitt eget välbefinnande, men också för att kunna främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen biologi inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om biologiska samband samt nyfikenhet på och intresse för att veta mer om människan och naturen. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att formulera frågor om naturen och människan utifrån egna upplevelser och aktuella händelser. Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att söka svar på frågor med hjälp av systematiska undersökningar. Som en del av systematiska undersökningar ska eleven, genom praktiskt undersökande arbete, ges möjligheter att utveckla färdigheter i att hantera såväl digital som annan utrustning. Eleven ska ges förutsättningar att söka svar på frågor med hjälp av olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar ett kritiskt tänkande kring sina egna resultat, andras argument och olika informationskällor. Genom undervisningen ska eleven också utveckla förståelse för att påståenden kan prövas och värderas med hjälp av naturvetenskapliga arbetsmetoder.

Undervisningen ska ge eleven möjlighet att använda och utveckla kunskaper och redskap för att formulera egna och granska andras argument i sammanhang där kunskaper i biologi har betydelse. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att hantera praktiska, etiska och estetiska valsituationer som rör hälsa, naturbruk och ekologisk hållbarhet.

Undervisningen ska även bidra till att eleven utvecklar förtrogenhet med biologins begrepp, modeller och teorier samt förståelse för hur dessa utvecklas i samspel med erfarenheter från undersökningar av naturen och människan. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar förmågan att samtala om, tolka och framställa texter och bilder med naturvetenskapligt innehåll.

Undervisningen ska skapa förutsättningar för eleven att skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att skildra omvärlden. Genom undervisningen ska eleven få inblick i naturvetenskapens världsbild med evolutionsteorin som grund samt få perspektiv på hur den har utvecklats och vilken kulturell påverkan den har haft.

¹ Senaste lydelse SKOLFS 2021:59.

- använda biologins begrepp, modeller och teorier för att beskriva och förklara biologiska samband i människokroppen, naturen, arbetslivet och samhället,
- använda kunskaper i biologi för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör hälsa, naturbruk och ekologisk hållbarhet, och
- genomföra systematiska undersökningar i biologi.

Centralt innehåll

Natur och samhälle

- Ekologisk hållbarhet och biologisk mångfald. Samhällsdiskussioner om detta, till exempel i samband med naturbruk och konsumtion.
- Ekosystems energiflöden och kretslopp av materia. Fotosyntes och förbränning.
- Ekosystem, samband mellan populationer och tillgängliga resurser i ekosystem.
- Aktuella samhällsfrågor som rör biologi.

Kropp och hälsa

- Människors hälsa, sjukdom och sexualitet. Virus, bakterier, infektioner och smittspridning.
- Evolutionens mekanismer, ärftlighet och förhållandet mellan arv och miljö. Genteknikens möjligheter och risker och etiska frågor som tekniken väcker.
- Kroppens celler, organ och organsystem och deras uppbyggnad, funktion och samverkan. Evolutionära jämförelser mellan människan och andra organismer.

Biologin och världsbilden

- Historiska och nutida upptäckter inom biologiområdet. Upptäckternas betydelse för samhället och människors levnadsvillkor.
- Aktuella forskningsområden inom biologi.
- Livets uppkomst, utveckling och mångfald utifrån evolutionsteorin.
- De biologiska modellernas och teoriernas användbarhet, begränsningar, giltighet och föränderlighet.

Biologins metoder och arbetssätt

- Fältstudier, experiment och hur simuleringar kan användas som stöd vid modellering. Formulering av enkla frågeställningar, planering, utförande och utvärdering.
- Dokumentation av undersökningar med tabeller, diagram, bilder och skriftliga rapporter, såväl med som utan digitala verktyg.
- Hur organismer identifieras, sorteras och grupperas utifrån släktskap och utveckling.
- Sambandet mellan biologiska undersökningar och utveckling av begrepp, modeller och teorier.

- Källkritisk granskning av information och argument som eleven möter i olika källor och samhällsdiskussioner med koppling till biologi, såväl i digitala som i andra medier.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om biologins begrepp, modeller och teorier. Eleven visar det genom att beskriva och förklara biologiska samband i människokroppen, naturen, arbetslivet och samhället med viss användning av begreppen, modellerna och teorierna.

I frågor som rör hälsa, naturbruk och ekologisk hållbarhet skiljer eleven fakta från värderingar samt framför och bemöter argument med viss naturvetenskaplig underbyggnad. Eleven söker och använder information som rör biologi från olika källor och för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Eleven genomför fältstudier och systematiska undersökningar på ett säkert och i huvudsak fungerande sätt. Vid planering av undersökningarna bidrar eleven till att formulera enkla frågeställningar. Eleven värderar undersökningarna genom att föra enkla resonemang utifrån frågeställningarna.

Kurs: Engelska

Kurskod: GRNENG2

Verksamhetspoäng: 600

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Det engelska språket omger oss i vardagen och används inom så skilda områden som kultur, politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i ett internationellt studie- och arbetsliv.

Syfte

Undervisningen i kursen engelska inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i engelska språket och kunskaper om områden och sammanhang där engelska används. Eleven ska även utveckla tilltro till sin förmåga att använda engelska i olika situationer och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

I undervisningen ska eleven ges möjlighet att använda språket i funktionella och meningsfulla sammanhang för att därigenom utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talad och skriven engelska, att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift samt att anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att använda olika strategier för att underlätta kommunikationen när språkkunskaperna inte räcker till.

I mötet med talat språk och texter ska eleven ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen. Undervisningen ska även ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper om och förståelse för olika livsvillkor samt sociala och kulturella förhållanden i områden och sammanhang där engelska används.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor. Eleven ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevens intresse för språk och kulturer och förmedla nytta av språkkunskaper. Undervisningen ska i allt väsentligt bedrivas på engelska.

Genom undervisningen i kursen engelska ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter,
- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang, och
- reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Centralt innehåll

Kommunikationens innehåll

- Aktuella och för eleven bekanta ämnesområden med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Vardagliga situationer, intressen, aktiviteter, händelseförlopp samt relationer och etiska frågor.
- Åsikter, känslor, erfarenheter och framtidsplaner.
- Levnadsvillkor, traditioner, sociala relationer och kulturella förhållanden i sammanhang och områden där engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Lyssna och läsa – reception

- Talad engelska, även med viss regional och social färgning. Texter som är instruerande, beskrivande, berättande, diskuterande, argumenterande och kontaktskapande från olika medier.
- Olika former av samtal och sammanhängande talat språk, till exempel dialoger, intervjuer och muntliga framställningar.
- Skönlitteratur och annan fiktion, även i talad och dramatiserad form, samt sånger och dikter.
- Sakprosa av olika slag och med olika syften, till exempel reportage och tidningsartiklar.
- Strategier för att uppfatta detaljer och förstå sammanhang i talat språk och texter till exempel för att anpassa lyssnande och läsning till framställningens form, innehåll och syfte.
- Olika sätt att söka, välja och värdera innehållet i texter och talat språk på engelska från internet och olika medier.

- Språkliga företeelser, däribland uttal, intonation, grammatiska strukturer, satsbyggnad och stavning samt ord med olika stilvärden och fasta språkliga uttryck, i det språk eleven möter.
- Hur texter och talat språk kan varieras för olika syften och sammanhang.
- Hur sammanbindande ord och andra uttryck används för att skapa struktur och språkligt sammanhängande helheter.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion

- Samtal, diskussion och argumentation för kommunikation och kontakt i olika situationer.
- Muntliga och skriftliga berättelser, beskrivningar och instruktioner i sammanhängande tal och skrift.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, intonation, grammatiska strukturer, satsbyggnad och stavning samt fasta språkliga uttryck, i elevens egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga, variera och anpassa kommunikationen efter syfte, mottagare och sammanhang.

Betygskriterier*Betygskriterier för betyget Godkänt*

Eleven förstår det huvudsakliga innehållet och uppfattar tydliga detaljer i talad engelska i måttligt tempo samt i lättillgängliga texter av olika slag. Eleven väljer texter och talat språk från olika medier samt använder med viss relevans det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven enkelt, begripligt och relativt sammanhängande.

I muntlig och skriftlig interaktion i olika sammanhang uttrycker sig eleven enkelt och begripligt samt i någon mån anpassat till syfte, mottagare och situation. Dessutom väljer och använder eleven strategier som i viss mån underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven diskuterar översiktligt några förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används, även utifrån egna erfarenheter och kunskaper.

Engelska**Nationell delkurs 1****Kurskod: GRNENGA****Verksamhetspoäng: 100**

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Det engelska språket omger oss i vardagen och används inom så skilda områden som kultur, politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i ett internationellt studie- och arbetsliv.

Undervisningen i kursen engelska inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i engelska språket och kunskaper om områden och sammanhang där engelska används. Eleven ska även utveckla tilltro till sin förmåga att använda engelska i olika situationer och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

I undervisningen ska eleven ges möjlighet att använda språket i funktionella och meningsfulla sammanhang för att därigenom utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talad och skriven engelska, att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift samt att anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att använda olika strategier för att underlätta kommunikationen när språkkunskaperna inte räcker till.

I mötet med talat språk och texter ska eleven ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen. Undervisningen ska även ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper om och förståelse för olika livsvillkor samt sociala och kulturella förhållanden i områden och i sammanhang där engelska används.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor. Eleven ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevens intresse för språk och kulturer och förmedla nytta av språkkunskaper. Undervisningen ska i allt väsentligt bedrivas på engelska.

Genom undervisningen i kursen engelska ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter,
- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang, och
- reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Centralt innehåll

Kommunikationens innehåll

- Personlig information. Ämnesområden som är välbekanta för eleven och som har anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.
- Åsikter och känslor.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang och områden där engelska används.

Lyssna och läsa – reception

- Tydligt talad engelska och enkla texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande, från olika medier.
- Olika former av dialoger och samtal.

- Berättelser och annan fiktion, även i talad eller dramatiserad form, samt sånger.
- Muntliga och skriftliga meddelanden samt information, till exempel skyltar och reklam.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Olika sätt att orientera sig i och välja bland texter och talat språk från internet och andra medier.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, intonation, grammatiska strukturer och stavning, i det språk eleven möter.
- Hur ord, fasta språkliga uttryck och vardagsfraser används i talat språk och texter i olika situationer.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion

- Samtal och skrivande för kontakt och kommunikation.
- Presentationer, instruktioner, meddelanden och beskrivningar i sammanhängande tal och skrift.
- Strategier för att underlätta samtal, till exempel omformuleringar, gester och frågor.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, intonation, grammatiska strukturer och stavning samt ord, artighetsfraser och andra fasta språkliga uttryck, i elevens egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga kommunikationen.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven förstår vanliga ord och enkla fraser i tydligt talad, enkel engelska i långsamt tempo samt i korta, enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven väljer texter och talat språk av enkel karaktär från olika medier samt använder med viss relevans det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven enkelt och begripligt med enstaka ord och fraser. I muntlig och skriftlig interaktion uttrycker sig eleven enkelt och begripligt med enstaka ord och fraser. Dessutom väljer och använder eleven strategier som i någon mån underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven kommenterar på ett mycket enkelt sätt några förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Engelska

Nationell delkurs 2

Kurskod: GRNENGB

Verksamhetspoäng: 100

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt

att leva. Det engelska språket omger oss i vardagen och används inom så skilda områden som kultur, politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i ett internationellt studie- och arbetsliv.

Syfte

Undervisningen i kursen engelska inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i engelska språket och kunskaper om områden och sammanhang där engelska används. Eleven ska även utveckla tilltro till sin förmåga att använda engelska i olika situationer och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

I undervisningen ska eleven ges möjlighet att använda språket i funktionella och meningsfulla sammanhang för att därigenom utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talad och skriven engelska, att formulera sig och samspeja med andra i tal och skrift samt att anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att använda olika strategier för att underlätta kommunikationen när språkkunskaperna inte räcker till.

I mötet med talat språk och texter ska eleven ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen. Undervisningen ska även ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper om och förståelse för olika livsvillkor samt sociala och kulturella förhållanden i områden och sammanhang där engelska används.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor. Eleven ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevens intresse för språk och kulturer och förmedla nytta av språkkunskaper. Undervisningen ska i allt väsentligt bedrivas på engelska.

Genom undervisningen i kursen engelska ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter,
- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang, och
- reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Centralt innehåll

Kommunikationens innehåll

- Ämnesområden som är välbekanta för eleven och som har anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Vardagliga situationer, intressen, personer, platser, aktiviteter och händelser.
- Åsikter, känslor och erfarenheter.

- Vardagsliv, levnadssätt och sociala relationer i olika sammanhang och områden där engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Lyssna och läsa – reception

- Tydligt talad engelska och enkla texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande, från olika medier.
- Olika former av dialoger, intervjuer och samtal.
- Berättelser och annan fiktion, även i talad eller dramatiserad form samt sånger och dikter.
- Muntliga och skriftliga meddelanden samt information, till exempel reklam, tidtabeller och notiser.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talat språk och texter samt för att anpassa lyssnande och läsning till framställningens form och innehåll.
- Olika sätt att söka och välja texter och talat språk på engelska från internet och andra medier.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, intonation, grammatiska strukturer, interpunktion och stavning samt fasta språkliga uttryck, i det språk eleven möter.
- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta olika typer av framställningar och samtal.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion

- Samtal och skrivande för kontakt och kommunikation.
- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar i sammanhängande tal och skrift.
- Strategier som omformuleringar, frågor, och stödjande fraser för att underlätta muntlig och skriftlig kommunikation samt för att delta i och bidra till samtal.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, intonation, grammatiska strukturer och stavning samt artighetsfraser och andra fasta språkliga uttryck, i elevens egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga och anpassa kommunikationen efter syfte och mottagare.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven förstår det mest väsentliga av innehållet i tydligt talad, enkel engelska i lugnt tempo samt i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven väljer texter och talat språk av enkel karaktär från olika medier samt använder med viss relevans det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven enkelt och begripligt med fraser och meningar. I muntlig och skriftlig interaktion uttrycker sig eleven enkelt och begripligt med ord, fraser och meningar. Dessutom väljer och använder eleven strategier som i någon mån underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven kommenterar på ett enkelt sätt några förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används, och gör då enkla jämförelser med egna erfarenheter och kunskaper.

Engelska
Nationell delkurs 3
Kurskod: GRNENG C
Verksamhetspoäng: 200

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Det engelska språket omger oss i vardagen och används inom så skilda områden som kultur, politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i ett internationellt studie- och arbetsliv.

Syfte

Undervisningen i kursen engelska inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i engelska språket och kunskaper om områden och sammanhang där engelska används. Eleven ska även utveckla tilltro till sin förmåga att använda engelska i olika situationer och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

I undervisningen ska eleven ges möjlighet att använda språket i funktionella och meningsfulla sammanhang för att därigenom utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talad och skriven engelska, att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift samt att anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att använda olika strategier för att underlätta kommunikationen när språkkunskaperna inte räcker till.

I mötet med talat språk och texter ska eleven ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen. Undervisningen ska även ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper om och förståelse för olika livsvillkor samt sociala och kulturella förhållanden i områden och sammanhang där engelska används.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor. Eleven ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevens intresse för språk och kulturer och förmedla nyttan av språkkunskaper. Undervisningen ska i allt väsentligt bedrivas på engelska.

Genom undervisningen i kursen engelska ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter,
- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang, och

- reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Centralt innehåll

Kommunikationens innehåll

- Ämnesområden som är bekanta för eleven med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Vardagliga situationer, intressen, platser, aktiviteter och aktuella händelser.
- Åsikter, känslor och erfarenheter.
- Levnadssätt, sociala relationer och kulturella förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Lyssna och läsa – reception

- Tydligt talad engelska, även med viss regional färgning. Texter som är instruerande, beskrivande, berättande, diskuterande och kontaktskapande från olika medier.
- Olika former av samtal och sammanhängande talat språk, till exempel i form av dialoger och intervjuer.
- Berättelser och annan fiktion, även i talad eller dramatiserad form, samt sånger och dikter.
- Enkel sakprosa av olika slag och med olika syften, till exempel nyheter.
- Strategier för att uppfatta detaljer och förstå sammanhang i talat språk och texter samt för att anpassa lyssnande och läsning efter framställningens form, innehåll och syfte.
- Olika sätt att söka, välja och värdera innehållet i texter och talat språk på engelska från internet och olika medier.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, intonation, grammatiska strukturer och stavning samt fasta språkliga uttryck, i det språk eleven möter.
- Hur texter och talat språk kan varieras för olika syften och sammanhang.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion

- Samtal, diskussioner och skrivande för kontakt och kommunikation i olika situationer.
- Instruktioner, berättelser och beskrivningar i sammanhängande tal och skrift.
- Strategier för att bidra till och underlätta muntlig och skriftlig kommunikation, till exempel genom att ge bekräftelse, formulera om, förklara, lyssna aktivt och avsluta på ett för situationen passande sätt.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, intonation, grammatiska strukturer och stavning samt fasta språkliga uttryck, i elevens egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga, variera och anpassa kommunikationen efter syfte, mottagare och sammanhang.

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven förstår det huvudsakliga innehållet och uppfattar tydliga detaljer i talad engelska i lugnt tempo samt i enkla texter om bekanta ämnen. Eleven väljer texter och talat språk från olika medier samt använder med viss relevans det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven enkelt, begripligt och till viss del sammanhängande. I muntlig och skriftlig interaktion uttrycker sig eleven enkelt och begripligt. Dessutom väljer och använder eleven strategier som i viss mån underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven diskuterar på ett enkelt sätt några förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används, även utifrån egna erfarenheter och kunskaper.

Engelska**Nationell delkurs 4****Kurskod: GRNENG D****Verksamhetspoäng: 200**

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Det engelska språket omger oss i vardagen och används inom så skilda områden som kultur, politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i ett internationellt studie- och arbetsliv.

Syfte

Undervisningen i kursen engelska inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i engelska språket och kunskaper om områden och sammanhang där engelska används. Eleven ska även utveckla tilltro till sin förmåga att använda engelska i olika situationer och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

I undervisningen ska eleven ges möjlighet att använda språket i funktionella och meningsfulla sammanhang för att därigenom utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talad och skriven engelska, att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift samt att anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att använda olika strategier för att underlätta kommunikationen när språkkunskaperna inte räcker till.

I mötet med talat språk och texter ska eleven ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen. Undervisningen ska även ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper om och förståelse för olika livsvillkor samt sociala och kulturella förhållanden i områden och sammanhang där engelska används.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor. Eleven ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevens intresse för språk och kulturer och förmedla nyttan av språkkunskaper. Undervisningen ska i allt väsentligt bedrivas på engelska.

Genom undervisningen i kursen engelska ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter,
- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang, och
- reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används.

Centralt innehåll

Kommunikationens innehåll

- Aktuella och för eleven bekanta ämnesområden med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Vardagliga situationer, intressen, aktiviteter, händelseförlopp samt relationer och etiska frågor.
- Åsikter, känslor, erfarenheter och framtidsplaner.
- Levnadsvillkor, traditioner, sociala relationer och kulturella förhållanden i sammanhang och områden där engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Lyssna och läsa – reception

- Talad engelska, även med viss regional och social färgning. Texter som är instruerande, beskrivande, berättande, diskuterande, argumenterande och kontaktskapande från olika medier.
- Olika former av samtal och sammanhängande talat språk, till exempel dialoger, intervjuer och muntliga framställningar.
- Skönlitteratur och annan fiktion, även i talad och dramatiserad form, samt sånger och dikter.
- Sakprosa av olika slag och med olika syften, till exempel reportage och tidningsartiklar.
- Strategier för att uppfatta detaljer och förstå sammanhang i talat språk och texter, till exempel att anpassa lyssnande och läsning till framställningens form, innehåll och syfte.
- Olika sätt att söka, välja och värdera innehållet i texter och talat språk på engelska från internet och olika medier.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, intonation, grammatiska strukturer, satsbyggnad och stavning samt ord med olika stilvärden och fasta språkliga uttryck, i det språk eleven möter.
- Hur texter och talat språk kan varieras för olika syften och sammanhang.
- Hur sammanbindande ord och andra uttryck används för att skapa struktur och språkligt sammanhängande helheter.

- Samtal, diskussioner och argumentation för kommunikation och kontakt i olika situationer.
- Muntliga och skriftliga berättelser samt beskrivningar och instruktioner i sammanhängande tal och skrift.
- Strategier för att bidra till och underlätta muntlig och skriftlig interaktion, till exempel genom att lyssna aktivt, ge bekräftelse, ställa följdfrågor, formulera om, förklara, bidra med nya infallsvinklar och avsluta på ett för situationen passande sätt.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, intonation, grammatiska strukturer, satsbyggnad och stavning samt fasta språkliga uttryck, i elevens egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga, variera och anpassa kommunikationen efter syfte, mottagare och sammanhang.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven förstår det huvudsakliga innehållet och uppfattar tydliga detaljer i talad engelska i måttligt tempo samt i lättillgängliga texter av olika slag. Eleven väljer texter och talat språk från olika medier samt använder med viss relevans det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven enkelt, begripligt och relativt sammanhängande.

I muntlig och skriftlig interaktion i olika sammanhang uttrycker sig eleven enkelt och begripligt samt i någon mån anpassat till syfte, mottagare och situation. Dessutom väljer och använder eleven strategier som i viss mån underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven diskuterar översiktligt några förhållanden i olika sammanhang och områden där engelska används, även utifrån egna erfarenheter och kunskaper.

Kurs: Fysik

Kurskod: GRNFYS2

Verksamhetspoäng: 150

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i fysik har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som energiförsörjning, medicinsk behandling och meteorologi. Med kunskaper om energi och materia får människor redskap för att kunna främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen fysik inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om fysikaliska samband samt nyfikenhet på och intresse för att undersöka omvärlden. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att formulera frågor om

fysikaliska företeelser och samband utifrån egna upplevelser och aktuella händelser. Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att söka svar på frågor med hjälp av systematiska undersökningar. Som en del av systematiska undersökningar ska eleven, genom praktiskt undersökande arbete, ges möjlighet att utveckla färdigheter i att hantera såväl digital som annan utrustning. Eleven ska ges förutsättningar att söka svar på frågor med hjälp av olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar ett kritiskt tänkande kring sina egna resultat, andras argument och olika informationskällor. Genom undervisningen ska eleven också utveckla förståelse för att påståenden kan prövas och värderas med hjälp av naturvetenskapliga arbetsmetoder.

Undervisningen ska ge eleven möjligheter att använda och utveckla kunskaper och redskap för att formulera egna och granska andras argument i sammanhang där kunskaper i fysik har betydelse. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att hantera praktiska, etiska och estetiska valsituationer som rör energi, teknik, miljö och samhälle.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förtrogenhet med fysikens begrepp, modeller och teorier samt förståelse för hur de formas i samspel med erfarenheter från undersökningar av omvärlden. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar förmågan att samtala om, tolka och framställa texter och bilder med naturvetenskapligt innehåll.

Undervisningen ska skapa förutsättningar för eleven att skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att skildra omvärlden. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla perspektiv på utvecklingen av naturvetenskapens världsbild och ges inblick i hur naturvetenskapen och kulturen ömsesidigt påverkar varandra.

Genom undervisningen i kursen fysik ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda fysikens begrepp, modeller och teorier för att beskriva och förklara fysikaliska samband i naturen, arbetslivet och samhället,
- använda kunskaper i fysik för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör energi, teknik, miljö och samhälle, och
- genomföra systematiska undersökningar i fysik.

Centralt innehåll

Fysiken i naturen, samhället och arbetslivet

- Energins flöde från solen genom naturen och samhället. Olika energislags energikvalitet och deras för- och nackdelar för miljön. Lagring, försörjning och användning av energi.
- Väderfenomen och deras orsaker.
- Jordens strålningsbalans, växthuseffekten och klimatförändringar.
- Uppkomst och användning av partikelstrålning och elektromagnetisk strålning.
- Fasers egenskaper och fasövergångar, tryck, volym, densitet och temperatur.

Fysiken och vardagslivet

- Krafter, rörelser och rörelseförändringar i vardagliga situationer och hur kunskaper om detta kan användas, till exempel i frågor om trafiksäkerhet.
- Hävarmar och utväxling i verktyg och redskap.
- Hur ljud uppstår och breder ut sig. Ljudets egenskaper och ljudmiljö.
- Ljusets utbredning, reflektion och brytning.
- Sambanden mellan spänning, ström, resistans och effekt i elektriska kretsar och hur de används i vardagliga sammanhang.
- Sambandet mellan elektricitet och magnetism och hur detta kan utnyttjas i vardaglig elektrisk utrustning.

Fysiken och världsbilden

- Historiska och nutida upptäckter inom fysikområdet. Upptäckternas betydelse för teknik, miljö, samhälle och människors levnadsvillkor.
- Aktuella forskningsområden inom fysik.
- Naturvetenskapliga teorier om universums uppkomst och utveckling. Universums uppbyggnad.
- De fysikaliska modellernas och teoriernas användbarhet, begränsningar, giltighet och föränderlighet.

Fysikens metoder och arbetssätt

- Systematiska undersökningar och hur simuleringar kan användas som stöd vid modellering. Formulering av enkla frågeställningar, planering, utförande och utvärdering.
- Dokumentation av undersökningar med tabeller, diagram, bilder och skriftliga rapporter, såväl med som utan digitala verktyg.
- Mätningar och mätinstrument och hur de kan kombineras för att mäta storheter, till exempel fart, tryck och effekt. Elektriska sensorer för mätning och registrering av egenskaper hos omgivningen.
- Sambandet mellan fysikaliska undersökningar och utvecklingen av begrepp, modeller och teorier.
- Källkritisk granskning av information och argument som eleven möter i olika källor och samhällsdiskussioner med koppling till fysik, såväl i digitala som i andra medier.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om fysikens begrepp, modeller och teorier. Eleven visar det genom att beskriva och förklara fysikaliska samband i naturen, arbetslivet och samhället med viss användning av begreppen, modellerna och teorierna.

I frågor som rör energi, teknik, miljö och samhälle skiljer eleven fakta från värderingar samt framför och bemöter argument med viss naturvetenskaplig underbyggnad. Eleven söker och använder information som rör fysik från olika källor och för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Eleven genomför systematiska undersökningar på ett säkert och i huvudsak fungerande sätt. Vid planering av undersökningarna bidrar eleven till att formulera enkla frågeställningar. Eleven värderar undersökningarna genom att föra enkla resonemang utifrån frågeställningarna.

Kurs: Geografi**Kurskod: GRNGEO2****Verksamhetspoäng: 150**

Förutsättningarna för liv på jorden är unika, föränderliga och sårbara. Det är därför alla människors ansvar att förvalta jorden på ett sätt som främjar hållbar utveckling. Samspelet mellan människan och hennes omgivning har gett upphov till många olika livsmiljöer. Geografi ger oss kunskap om dessa miljöer och kan bidra till förståelse av människans levnadsvillkor.

Syfte

Undervisningen i kursen geografi inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om geografiska förhållanden samt utvecklar en geografisk referensram och ett rumsligt medvetande. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om, och kunna göra jämförelser mellan, olika platser, regioner och levnadsvillkor. Eleven ska också ges förutsättningar att utveckla en medvetenhet om de sammanhang där geografiska kunskaper är viktiga och användbara.

Undervisningen ska ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper om vilka mänskliga verksamheter och av naturen framkallade processer som påverkar jordytans former och mönster. Den ska även bidra till att eleven får erfarenheter av att tolka och bedöma konsekvenser av olika förändringar som sker i det geografiska rummet.

Genom undervisningen ska eleven utveckla kunskaper om hur människa, samhälle och natur samspelar och vilka konsekvenser detta samspel får för naturen och människors levnadsvillkor. Undervisningen ska ge kunskaper om kartan och kännedom om viktiga namn, läges- och storleksrelationer så att eleven kan orientera sig och dra slutsatser om natur- och kulturlandskap och om människors levnadsvillkor. På så sätt ska eleven ges möjlighet att se världen ur ett helhetsperspektiv. Undervisningen ska även ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper i att göra geografiska analyser av omvärlden och att presentera resultaten med hjälp av geografiska begrepp.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla kunskaper om varför intressekonflikter om naturresurser uppstår. Undervisningen ska också medverka till att eleven utvecklar kunskaper om olika lösningar på vår tids och framtidens globala utmaningar samt hur vi kan främja ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling.

- utforska och analysera samspel mellan människa, samhälle och natur i olika delar av världen,
- analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen,
- göra geografiska analyser av omvärlden och värdera resultaten med hjälp av kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker, och
- reflektera över lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling.

Centralt innehåll

Livsmiljöer

- Jordytan och på vilka sätt den formas och förändras av människans markutnyttjande och naturens egna processer, till exempel plattetektonik och erosion. Vilka konsekvenser detta får för människor och natur.
- Jordens naturresurser, till exempel odlingsmark, skogar och fossila bränslen.
- Var på jorden olika resurser finns och vad de används till. Vattnets betydelse, dess fördelning och kretslopp.
- Jordens klimat- och vegetationszoner. Klimatets påverkan på människors levnadsvillkor.
- Klimatförändringar, olika förklaringar till dessa och vilka konsekvenser förändringarna kan få.
- Var olika varor och tjänster produceras och konsumeras samt hur varor transporteras. Hur människors försörjning och handelsmönster har förändrats över tid.
- Fördelningen av jordens befolkning över jordytan, migration och urbanisering samt orsaker till och konsekvenser av detta.

Geografins metoder, begrepp och arbetssätt

- Namn och läge på områden, städer, berg, öar, hav och vatten i Sverige samt länder i Europa. Världsdelarnas viktigare länder, städer, vatten, öar, berg, öknar och regioner.
- Kartor och deras uppbyggnad med gradnät, färger, symboler och skalor. Topografiska och tematiska kartor.
- Metoder för att samla in, bearbeta, värdera och presentera geografiska data med hjälp av kartor, geografiska informationssystem (GIS) och geografiska verktyg som finns tillgängliga på internet.
- Fältstudier av natur- och kulturlandskap.
- Centrala ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om geografi.

Miljö, människor och hållbarhetsfrågor

- Sårbara platser och naturgivna risker och hot, och vilka konsekvenser det får för natur- och kulturlandskapet.
- Identifiering av sårbara platser och förebyggande av risker.
- Intressekonflikter om naturresurser.
- Förnybara energitillgångar.

- Fattigdom och ohälsa i olika delar av världen. Hur befolkningstäthet, klimat och naturresurser påverkar detta.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om geografiska förhållanden och processer samt om samspelet mellan människa, samhälle och natur. Eleven visar det genom att föra enkla resonemang om orsaker till och konsekvenser av geografiska processer som formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen.

Eleven har grundläggande kunskaper om namn och lägen på platser och regioner i Sverige, Norden, Europa och världen och visar det genom att med viss säkerhet beskriva lägen på och storleksrelationer mellan olika geografiska objekt. Eleven använder geografiska begrepp, kartor och andra geografiska källor och metoder på ett i huvudsak fungerande sätt för att beskriva och analysera omvärlden.

Eleven för enkla resonemang om olika ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågor och visar på åtgärder där några konsekvenser för människa, samhälle och natur vägs in.

Kurs: Grundläggande kurs i naturorienterande ämnen (inledande kurs)

Kurskod: GRNNOA2

Verksamhetspoäng: 100

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i naturvetenskap har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som miljö, teknik och energiförsörjning. Kunskaperna har också betydelse för att den enskilde individen ska kunna göra medvetna val i frågor som rör exempelvis hälsa och konsumtion. Med kunskaper inom det naturvetenskapliga området får individen redskap för att utveckla ett kritiskt förhållningssätt. Individen får också handlingsberedskap för att kunna främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i den grundläggande inledande kursen i naturorienterande ämnen inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om naturvetenskapliga samband och nyfikenhet på och intresse för att undersöka omvärlden. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att ställa frågor om naturvetenskapliga företeelser och samband utifrån egna upplevelser och aktuella händelser. Vidare ska undervisningen ge eleven förutsättningar att söka svar på naturvetenskapliga frågor med hjälp av både systematiska undersökningar och olika typer av källor. Som en del av systematiska undersökningar ska eleven, genom praktiskt undersökande arbete, ges möjlighet att utveckla färdigheter i att hantera såväl digital som annan utrustning. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleven

utvecklar ett kritiskt tänkande kring sina egna resultat, andras argument och olika informationskällor. Genom detta ökar också elevens förmåga att formulera egna argument och göra egna ställningstaganden. Eleven kan därigenom också utveckla sin tilltro till att aktivt delta i olika situationer och sammanhang i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Undervisningen ska ge eleven möjlighet att utveckla förståelse för vilka konsekvenser de dagliga valen och handlingarna i vardagsliv, samhällsliv och arbetsliv får för människa, samhälle och natur. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla förmågan att värdera och hantera bland annat information och reklam riktad till enskilda personer men även i andra sammanhang där naturvetenskapliga kunskaper har betydelse. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att hantera valsituationer i vardagsliv och arbetsliv som rör energi, teknik, hälsa, miljö och samhälle och kunna fatta välgrundade beslut.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förtrogenhet med naturvetenskapliga begrepp, modeller och teorier samt förståelse för hur de formas i samspel med erfarenheter från undersökningar av omvärlden. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar förmågan att samtala om och tolka texter med naturvetenskapligt innehåll.

Undervisningen ska skapa förutsättningar för eleven att kunna skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att skildra omvärlden. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla perspektiv på utvecklingen av naturvetenskapens världsbild. Ett historiskt perspektiv ger eleven inblick i hur naturvetenskapen och kulturen ömsesidigt påverkar varandra och vilken betydelse olika upptäckter inom det naturvetenskapliga området har haft och har för teknik, miljö, samhälle, människans levnadsvillkor och syn på naturen.

Genom undervisningen i den grundläggande inledande kursen i naturorienterande ämnen ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda naturvetenskapliga begrepp, modeller och teorier för att beskriva och förklara naturvetenskapliga samband i människokroppen, naturen, arbetslivet och samhället,
- använda kunskaper i naturvetenskap för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör energi, teknik, hälsa, miljö och samhälle,
- reflektera över, diskutera och värdera val och handlingar i vardagsliv, samhällsliv och arbetsliv utifrån ett naturvetenskapligt perspektiv, och
- genomföra systematiska undersökningar i naturvetenskap.

Centralt innehåll

Kropp och hälsa

- Hur den fysiska och psykiska hälsan påverkas av sömn, kost, motion och sociala relationer.

- Vanligt förekommande sjukdomar och hur de kan förebyggas och behandlas. Virus, bakterier, infektioner och smittspridning, antibiotika och resistenta bakterier.
- Kroppens organ och organsystem, deras namn, uppbyggnad, funktion och samverkan.
- Matens kemi kopplat till hälsa och miljö.
- Historiska och nutida metoder för att förlänga matens hållbarhet.

Miljö

- Människans påverkan på naturen lokalt och globalt. Möjligheter att som konsument och samhällsmedborgare bidra till en hållbar utveckling.
- Kretslopp av materia. Fotosyntes, förbränning och andra grundläggande kemiska reaktioner.
- Naturen som resurs för rekreation och upplevelser och vilket ansvar vi har när vi utnyttjar den, till exempel utifrån allemansrätten.
- Vanliga kemikalier i hemmet. Deras användning och påverkan på hälsan och miljön samt hur de är märkta och bör hanteras.

Energi

- Människans användning av energi- och naturresurser historiskt, i nutid, lokalt och globalt samt vad det innebär för hållbar utveckling och påverkan på klimatet.
- Elproduktion, eldistribution och elanvändning i samhället.
- Sambanden mellan spänning, ström, resistans och effekt i elektriska kretsar och hur de används i vardagliga sammanhang.
- Sambandet mellan elektricitet och magnetism och hur detta kan utnyttjas i vardaglig elektrisk utrustning.

Naturvetenskapliga metoder och arbetssätt

- Systematiska undersökningar. Planering, utförande och utvärdering.
- Mätningar vid systematiska undersökningar och i samband med detta använda mätutrustning.
- Dokumentation av undersökningar med tabeller, diagram, bilder och rapporter, såväl med som utan digitala verktyg.
- Källkritisk granskning av information och argument som eleven möter i källor och samhällsdiskussioner med koppling till naturvetenskap.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om naturvetenskapliga begrepp, modeller och teorier. Eleven visar det genom att ge exempel på och beskriva naturvetenskapliga samband som rör människokroppen, naturen, arbetslivet och samhället med viss användning av begreppen, modellerna och teorierna.

I frågor som rör energi, teknik, hälsa, miljö och samhälle skiljer eleven fakta från värderingar samt framför och bemöter argument med viss naturvetenskaplig underbyggnad. Eleven söker naturvetenskaplig information och för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Eleven för enkla resonemang om val och handlingar i vardagsliv, samhällsliv och arbetsliv utifrån ett naturvetenskapligt perspektiv.

SKOLFS 2022:21

Eleven genomför enkla systematiska undersökningar på ett säkert och i huvudsak fungerande sätt. Vid planering av undersökningarna bidrar eleven till att formulera enkla frågeställningar. Eleven jämför resultaten med frågeställningarna och drar då enkla slutsatser.

Kurs: Grundläggande kurs i naturorienterande ämnen (fortsättningskurs)

Kurskod: GRNNOB2

Verksamhetspoäng: 200

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i naturvetenskap har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som miljö, teknik och energiförsörjning. Kunskaperna har också betydelse för att den enskilde individen ska kunna göra medvetna val som rör exempelvis hälsa och konsumtion. Med kunskaper inom det naturvetenskapliga området får individen redskap för att utveckla ett kritiskt förhållningssätt. Individen får också handlingsberedskap för att främja hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i den grundläggande fortsättningskursen i naturorienterande ämnen inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om naturvetenskapliga samband och nyfikenhet på och intresse för att undersöka omvärlden. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att ställa frågor om naturvetenskapliga företeelser och samband utifrån egna upplevelser och aktuella händelser. Vidare ska undervisningen ge eleven förutsättningar att söka svar på naturvetenskapliga frågor med hjälp av både systematiska undersökningar och olika typer av källor. Som en del av systematiska undersökningar ska eleven, genom praktiskt undersökande arbete, ges möjlighet att utveckla färdigheter i att hantera såväl digital som annan utrustning. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar ett kritiskt tänkande kring sina egna resultat, andras argument och olika informationskällor. Genom detta ökar också elevens förmåga att formulera egna argument och göra egna ställningstaganden. Eleven kan därigenom också utveckla sin tilltro till att aktivt delta i olika situationer och sammanhang i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Undervisningen ska ge eleven möjlighet att utveckla förståelse för vilka konsekvenser de dagliga valen och handlingarna i vardagsliv, samhällsliv och arbetsliv får för människa, samhälle och natur. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla förmågan att värdera och hantera bland annat information och reklam riktad till enskilda personer men även i andra sammanhang där naturvetenskapliga kunskaper har betydelse. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att hantera valsituationer i vardagsliv och arbetsliv som rör energi, teknik, hälsa, miljö och samhälle och kunna fatta välgrundade beslut.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förtrogenhet med naturvetenskapliga begrepp, modeller och teorier samt förståelse för hur de formas i samspel med erfarenheter från undersökningar av omvärlden. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar förmågan att samtala om och tolka texter med naturvetenskapligt innehåll.

Undervisningen ska skapa förutsättningar för eleven att kunna skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att skildra omvärlden. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla perspektiv på utvecklingen av naturvetenskapens världsbild. Ett historiskt perspektiv ger eleven inblick i hur naturvetenskapen och kulturen ömsesidigt påverkar varandra och vilken betydelse olika upptäckter inom det naturvetenskapliga området har haft och har för teknik, miljö, samhälle, människans levnadsvillkor och syn på naturen.

Genom undervisningen i den grundläggande fortsättningskursen i naturorienterande ämnen ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda naturvetenskapliga begrepp, modeller och teorier för att beskriva och förklara naturvetenskapliga samband i människokroppen, naturen, arbetslivet och samhället,
- använda kunskaper i naturvetenskap för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör energi, teknik, hälsa, miljö och samhälle,
- reflektera över, diskutera och värdera val och handlingar i vardagsliv, samhällsliv och arbetsliv utifrån ett naturvetenskapligt perspektiv, och
- genomföra systematiska undersökningar i naturvetenskap.

Centralt innehåll

Kropp och hälsa

- Människans fysiska och psykiska hälsa. Sjukdom, virus, infektioner och smittspridning, antibiotika och resistenta bakterier.
- Sexualitet, relationer och jämställdhet.
- Kroppens celler, organ och organsystem, deras uppbyggnad, funktion och samverkan.
- Matens näringsämnen och deras funktion i kroppen. Relationen mellan kropp och hälsa.
- Evolutionens mekanismer och uttryck, samt ärftlighet och förhållandet mellan arv och miljö.
- Genteknikens möjligheter och risker och etiska frågor som tekniken väcker.

Miljö

- Naturvetenskapliga modeller för att beskriva och förklara till exempel växthuseffekten och klimatförändringar.
- Ekosystemens energiflöden och kretslopp av material. Fotosyntes, förbränning och andra ekosystemtjänster, till exempel nedbrytning, pollinering och rening av vatten och luft.

- Biologisk mångfald och vad som gynnar respektive hotar den, till exempel inom jordbruk och fiske.
- Människans beroende av och påverkan på naturen. Olika sätt att som konsument och samhällsmedborgare främja hållbar utveckling.

Energi

- Energins flöde från solen genom naturen och samhället. Några sätt att lagra energi. Olika energislags energikvalitet samt deras för- och nackdelar för miljön och påverkan på klimatet.
- Energiflöden mellan föremål som har olika temperatur. Hur man kan påverka energiflödet, till exempel med hjälp av kläder, termos och husisolering.
- Elproduktion, eldistribution och elanvändning i samhället.
- Sambanden mellan spänning, ström, resistans och effekt i elektriska kretsar och hur de används i vardagliga sammanhang.
- Sambandet mellan elektricitet och magnetism och hur detta kan utnyttjas i vardaglig elektrisk utrustning.
- Krafter, rörelser och rörelseförändringar i vardagliga situationer och hur kunskaper om detta kan användas.

Naturvetenskapliga metoder och arbetssätt

- Systematiska undersökningar, experiment och fältstudier. Formulering av enkla frågeställningar, planering, utförande och utvärdering.
- Dokumentation av undersökningar med tabeller, diagram, bilder och rapporter, såväl med som utan digitala verktyg.
- Mätningar vid systematiska undersökningar och i samband med detta använda mätutrustning.
- Naturvetenskapliga modeller och teoriers användbarhet och begränsningar.
- Källkritisk granskning av information och argument som eleven möter i källor och samhällsdiskussioner med koppling till naturvetenskap.
- Några historiska och nutida upptäckter inom det naturvetenskapliga området och deras betydelse för teknik, miljö, samhälle och människans levnadsvillkor och syn på naturen.
- Aktuella forskningsområden inom biologi, fysik och kemi.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om naturvetenskapliga begrepp, modeller och teorier. Eleven visar det genom att beskriva och förklara naturvetenskapliga samband som rör människokroppen, naturen, arbetslivet och samhället med viss användning av begreppen, modellerna och teorierna. I frågor som rör energi, teknik, hälsa, miljö och samhälle skiljer eleven fakta från värderingar samt framför och bemöter argument med viss naturvetenskaplig underbyggnad. Eleven söker och använder naturvetenskaplig information från olika källor och för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Eleven för enkla resonemang om och värderar val och handlingar i vardagsliv, samhällsliv och arbetsliv utifrån ett naturvetenskapligt perspektiv.

Eleven genomför systematiska undersökningar på ett säkert och i huvudsak fungerande sätt. Vid planering av undersökningarna bidrar eleven till att formulera enkla frågeställningar. Eleven värderar undersökningarna genom att föra enkla resonemang utifrån frågeställningarna.

Kurs: Grundläggande kurs i samhällsorienterande ämnen (inledande kurs)

Kurskod: GRNSOA2

Verksamhetspoäng: 100

I alla tider har människor försökt att förstå och förklara sina levnadsvillkor, både de sociala sammanhang de ingår i samt hur det förflutna påverkar livet idag och de val som görs inför framtiden. Kunskaper i de samhällsorienterande ämnena ger individen verktyg att delta i samhällslivet, att påverka sin livssituation och att bidra till samhällets utveckling. Dessa kunskaper är särskilt betydelsefulla i en komplex samtid som präglas av snabb utvecklingstakt, globalisering och mångfald.

Syfte

Undervisningen i den grundläggande inledande kursen i samhällsorienterande ämnen inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utifrån tvärvetenskapliga perspektiv utvecklar kunskaper om samhället och om människors livsvillkor. Undervisningen är tvärvetenskaplig och ämnena samhällskunskap, historia, religionskunskap och geografi bidrar med olika perspektiv på det svenska samhällets utveckling, förutsättningar och utmaningar. Därmed ska eleven få en grund för en bredare samhällsförståelse samt utveckla tilltro till sin egen förmåga att aktivt delta i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Eleven ska i undervisningen även ges möjligheter att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla kunskaper om geografiska samband och olika livsmiljöer. Eleven ska i undervisningen även bli uppmärksam på frågor som rör naturresurser och hållbar utveckling.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en fördjupad förståelse för nutiden. Eleven ska också få möjlighet att utveckla en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer.

I undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla kunskaper om religioner och olika livsåskådningar. Undervisningen ska även ge kunskap om och förståelse för hur olika traditioner har påverkat det svenska samhället och

dess värderingar. Vidare ska undervisningen stimulera eleven att reflektera över olika livsfrågor, identiteter och etiska förhållningssätt.

SKOLFS 2022:21

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man kritiskt kan granska fakta och förhållanden inom det samhällsorienterande området. Eleven ska i undervisningen ges förutsättningar att utveckla ett källkritiskt förhållningssätt vilket omfattar att söka och värdera information från olika källor och medier. Eleven ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur samhället påverkas av digitaliseringen.

I undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla förtrogenhet med de mänskliga rättigheterna och med demokratiska processer, värden och principer. Eleven ska ges möjlighet att reflektera över sin egen roll i det demokratiska samhället och vad det innebär att vara en aktiv, ansvarstagande och delaktig medborgare. Därigenom ska eleven stimuleras att engagera sig i och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

Genom undervisningen i den grundläggande inledande kursen i samhällsorienterande ämnen ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser,
- reflektera över hur individer och samhällen organiseras, fungerar och förändras samt hur individer och grupper samverkar,
- använda en geografisk referensram samt reflektera över samspelet mellan människa, natur och samhälle,
- använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, aktörer, kulturmöten och utvecklingslinjer,
- analysera religioner och livsåskådningar och hur de påverkar och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället, och
- söka, analysera och kritiskt granska information från olika källor samt uttrycka och värdera olika ståndpunkter och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv.

Centralt innehåll

Individen och samhället

- Sveriges geografi och geografiska förutsättningar, till exempel befolkning, kulturlandskap och infrastruktur.
- Geografiska metoder och arbetssätt, till exempel kartan och dess uppbyggnad.
- Att flytta mellan länder och inom ett land. Orsaker och konsekvenser.
- Centrala samhällsfunktioner och olika stödfunktioner i samhället, till exempel räddningstjänst, sjukvård och socialtjänst.
- Val och användning av varor och tjänster som används i hemmet och hur de påverkar miljö och hälsa.
- Vanliga traditioner och högtider, bland annat med anknytning till kristendomen.
- Religioner och andra livsåskådningar i världen och i ett mångkulturellt Sverige.

- Kulturliv och friluftsliv i Sverige.

Så styrs Sverige

- Den svenska demokratin och välfärdssamhällets framväxt.
- Sveriges demokratiska och politiska organisation på lokal och nationell nivå med kommuner, regioner, riksdag, regering och Sametinget.
- Var olika beslut fattas och hur de påverkar individer, grupper och samhället i stort.

Information och kommunikation

- Det svenska medielandskapet. Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel traditionella massmedier och sociala och digitala medier.
- Möjligheter och utmaningar i det förändrade medielandskapet. Möjligheter och utmaningar förknippade med internet och digital kommunikation.
- Metoder för att söka information från olika källor i de samhällsorienterande ämnena. Hur man kan bearbeta och värdera information.

Rättigheter och rättsskipning

- Grundläggande mänskliga rättigheter. Fri- och rättigheter samt skyldigheter i ett demokratiskt samhälle. Jämlikhet och jämställdhet i ett mångkulturellt Sverige.
- Urfolket samerna och nationella minoriteter i Sverige.
- Lagstiftning, lagar och normer. Kriminalitet och rättssystemet.

Privatekonomi och samhällsekonomi

- Privatekonomi. Inkomster, utgifter, skatt, transfereringar, lån, sparande och betalningsformer.
- Offentlig ekonomi. Skatter och vad de används till.
- Arbetsmarknaden i Sverige. Utbildningsvägar, yrkesval, entreprenörskap och olika anställningsformer.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om vad demokrati är och hur demokratiska beslutsprocesser fungerar. Eleven visar det genom att föra enkla resonemang om hur demokratiska värden och principer kan kopplas till hur beslut fattas i samhället.

Eleven har grundläggande kunskaper om samhället och människors levnadsvillkor. Eleven visar det genom att ange några viktiga samhällsfunktioner samt genom att föra enkla resonemang om olika samhällsförhållanden ur olika ämnesperspektiv.

Eleven har grundläggande kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur och visar det genom att beskriva geografiska förhållanden.

Eleven för enkla resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar under några olika tidsperioder.

Eleven har grundläggande kunskaper om centrala tankegångar i några religioner. Eleven visar det genom att föra enkla resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner.

Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med enkla källkritiska argument. Eleven värderar och uttrycker även ståndpunkter i några samhällsfrågor ur olika perspektiv på ett i huvudsak fungerande sätt.

**Kurs: Grundläggande kurs i samhällsorienterande ämnen
(fortsättningskurs)
Kurskod: GRNSOB2
Verksamhetspoäng: 200**

I alla tider har människor försökt att förstå och förklara sina levnadsvillkor, både de sociala sammanhang de ingår i samt hur det förflutna påverkar livet idag och de val som görs inför framtiden. Kunskaper i de samhällsorienterande ämnena ger individen verktyg att delta i samhällslivet, att påverka sin livssituation och att bidra till samhällets utveckling. Dessa kunskaper är särskilt betydelsefulla i en komplex samtid som präglas av snabb utvecklingstakt, globalisering och mångfald.

Syfte

Undervisningen i den grundläggande fortsättningskursen i samhällsorienterande ämnen inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om samhället och om människors levnadsvillkor. Undervisningen är tvärvetenskaplig och ämnena samhällskunskap, historia, religionskunskap och geografi bidrar med olika perspektiv på det svenska samhällets utveckling, förutsättningar och utmaningar. Därmed ska eleven få en grund för en bredare samhällsförståelse samt utveckla tilltro till sin egen förmåga att aktivt delta i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Eleven ska i undervisningen även ges möjligheter att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla kunskaper om geografiska samband och olika livsmiljöer. Eleven ska i undervisningen även bli uppmärksam på frågor som rör naturresurser och hållbar utveckling.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en fördjupad förståelse för nutiden. Eleven ska också få möjlighet att utveckla en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer.

I undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla kunskaper om religioner och olika livsåskådningar. Undervisningen ska även ge kunskap om och förståelse för hur olika traditioner har påverkat det svenska samhället och

dess värderingar. Vidare ska undervisningen stimulera eleven att reflektera över olika livsfrågor, identiteter och etiska förhållningssätt.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man kritiskt kan granska fakta och förhållanden inom det samhällsorienterande området. Eleven ska i undervisningen ges förutsättningar att utveckla ett källkritiskt förhållningssätt vilket omfattar att söka och värdera information från olika källor och medier. Eleven ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur samhället påverkas av digitaliseringen.

I undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla förtrogenhet med de mänskliga rättigheterna och med demokratiska processer, värden och principer. Eleven ska ges möjlighet att reflektera över sin egen roll i det demokratiska samhället och vad det innebär att vara en aktiv, ansvarstagande och delaktig medborgare. Därigenom ska eleven stimuleras att engagera sig i och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

Genom undervisningen i den grundläggande fortsättningskursen i samhällsorienterande ämnen ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser,
- reflektera över hur individer och samhällen organiseras, fungerar och förändras samt hur individer och grupper samverkar,
- använda en geografisk referensram samt reflektera över samspelet mellan människa, natur och samhälle,
- använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, aktörer, kulturmöten och utvecklingslinjer,
- analysera religioner och livsåskådningar och hur de påverkar och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället, och
- söka, analysera och kritiskt granska information från olika källor samt uttrycka och värdera olika ståndpunkter och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv.

Centralt innehåll

Individer, gemenskaper och livsmiljöer

- Sveriges geografi och förutsättningar i natur och miljö för befolkning och bebyggelse, både i nutid och ett historiskt perspektiv, till exempel mark, vatten och klimat.
- Geografins metoder och arbetssätt, till exempel olika slags kartor, diagram och tabeller.
- Hur klimatförhållanden påverkar människors levnadsvillkor.
- Migration förr och nu, dess orsaker och konsekvenser. Integration och segregation i samhället.
- Sveriges välfärdsstrukturer och hur de fungerar, till exempel sjukvårdssystemet, pensionssystemet och arbetslöshetsförsäkringen.

Information och kommunikation

- Mediernas roll som nyhetsförmedlare, underhållare, opinionsbildare och samhällsgranskare. Olika slags medier och deras uppbyggnad och innehåll.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.
- Metoder för att söka information från olika källor i de samhällsorienterande ämnena. Hur man kan bearbeta och värdera information.

Rättigheter och rättsskipning

- Grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter. Jämlikhet och jämställdhet i Sverige. Etiska och moraliska dilemman.
- Sveriges grundlagar samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag. Rättsystem och principer för rättssäkerhet i Sverige.
- De nationella minoriteterna och samernas ställning som urfolk i Sverige samt vad deras särställning och rättigheter innebär.

Samhällsresurser och fördelning

- Hur hushållens, företagens och det offentliga ekonomien hänger samman.
- Orsaker till förändringar i samhällsekonomin, nationellt och globalt och vilka effekter de kan få för individer, grupper och länder.
- Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.
- Hur socioekonomisk bakgrund, kön och etnicitet påverkar utbildning, boende, välfärd, ekonomiska resurser, makt och inflytande.
- Digitaliseringens betydelse för samhällsutveckling inom olika områden, till exempel påverkan på arbetsmarknad och infrastruktur samt förändrade attityder och värderingar.

Beslutsfattande och politiska idéer

- Sveriges demokratiska och politiska organisation på lokal och nationell nivå med kommuner, regioner, riksdag, regering och Sametinget.
- Politiska val och partier i Sverige. Folkrörelser. Hur politiska partier bildades och framväxten av den allmänna rösträtten.
- Europeiska unionen (EU) och dess beslutsorgan.

Etik, religion och samhälle

- Begreppen religion och livsåskådning samt centrala tankegångar i världsreligionerna. Hur religioner och andra livsåskådningar kan forma människors identiteter, grupptillhörigheter och livsstilar.
- Religionernas roll i några aktuella politiska skeenden och konflikter utifrån ett kritiskt förhållningssätt.
- Etiska frågor, resonemang och modeller.

Historiska sammanhang och begrepp

- Historiska tidsperioder, händelser och personer fram till cirka 1900 med betydelse för vår egen tid, till exempel forna civilisationer och revolutioner. Imperialism och industrialisering.
- Historiska tidsperioder, händelser och personer från cirka 1900 till nutid, till exempel de båda världskrigen och efterkrigstiden. Förtryck, folkfördrivningar och folkmord.
- Aktuella konflikter i världen och historiska perspektiv på dessa.
- Internationella samarbeten. FN, nordiskt samarbete och framväxten av Europeiska unionen (EU).

Betygskriterier*Betygskriterier för betyget Godkänt*

Eleven har grundläggande kunskaper om vad demokrati är och hur demokratiska beslutsprocesser fungerar. Eleven visar det genom att föra enkla resonemang om hur demokratiska värden och principer kan kopplas till hur beslut fattas i samhället.

Eleven har grundläggande kunskaper om olika förhållanden och strukturer i samhället samt om människors levnadsvillkor. Eleven visar det genom att beskriva enkla samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. Eleven för enkla resonemang om olika samhällsförhållanden ur olika ämnesperspektiv.

Eleven har grundläggande kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur. Eleven visar det genom att beskriva några geografiska förhållanden i Sverige och andra delar av världen. Eleven för enkla resonemang i frågor som rör hållbar utveckling.

Eleven har grundläggande kunskaper om historiska förhållanden och skeenden med betydelse för vår egen tid. Eleven visar det genom att föra enkla resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar under olika tidsperioder.

Eleven har grundläggande kunskaper om några religioner och livsåskådningar. Eleven visar det genom att beskriva centrala tankegångar inom några av religionerna. Eleven för enkla resonemang om hur religioner och livsåskådningar kan påverkas av och påverka samhälleliga förhållanden och skeenden.

Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med enkla källkritiska argument. Eleven värderar och uttrycker även ståndpunkter i några samhällsfrågor ur olika perspektiv på ett i huvudsak fungerande sätt.

Kurs: Historia**Kurskod: GRNHIS2****Verksamhetspoäng: 150**

Människans förståelse av det förflutna är inflätad i hennes föreställningar om samtiden och perspektiv på framtiden. På så sätt påverkar det förflutna både våra liv i dag och våra val inför framtiden. Kvinnor och män har i alla tider

skapat historiska berättelser för att tolka verkligheten och påverka sin omgivning. Ett historiskt perspektiv ger oss redskap att förstå och förändra vår egen tid.

SKOLFS 2022:21

Syfte

Undervisningen i kursen historia inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar såväl kunskaper om historiska sammanhang, som sin historiska bildning och sitt historiemedvetande. Detta innebär en insikt om att det förflutna präglar vår syn på nutiden och därmed uppfattningen om framtiden. Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om historiska förhållanden, begrepp och metoder samt om hur historia kan användas för olika syften. Den ska också bidra till att eleven utvecklar historiska kunskaper om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor och värderingar. Därigenom ska eleven få förståelse för olika kulturella sammanhang och levnadssätt.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla en historisk referensram och reflektera kritiskt över den. Vidare ska eleven få möjlighet att utveckla en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer. Därigenom ska eleven få förutsättningar att tillägna sig en fördjupad förståelse för nutiden.

Undervisningen ska stimulera till nyfikenhet på historia och bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur vi kan veta något om det förflutna genom historiskt källmaterial och möten med platser och människors berättelser. I undervisningen ska eleven ges möjlighet att arbeta med historiska begrepp, frågeställningar, förklaringar och olika samband i tid och rum för att utveckla förståelse för historiska samhällsförändringar. Eleven ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla förmågan att ställa frågor till och värdera källor som ligger till grund för historisk kunskap. Undervisningen ska vidare bidra till att eleven utvecklar förståelse för att varje tids människor måste bedömas utifrån sin samtids villkor och värderingar.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla förståelse för hur historiska berättelser används i samhället och i vardagslivet. Därigenom ska eleven få olika perspektiv på sina egna och andras identiteter, värderingar och föreställningar.

Genom undervisningen i kursen historia ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, aktörer, kulturmöten och utvecklingslinjer,
- ställa frågor till historiska källor samt tolka, kritiskt granska och värdera dessa,
- reflektera över sitt eget och andras bruk av historia i olika sammanhang och utifrån olika perspektiv, och
- använda historiska begrepp för att analysera hur historisk kunskap ordnas, skapas och används.

Kring forntiden, medeltiden och forna civilisationer, från förhistorisk tid till cirka 1700

- Jämförelser mellan några högkulturers framväxt och utveckling fram till 1700-talet, till exempel i Afrika, Amerika och Asien.
- Utvecklingen i Norden och Sverige från och med stenåldern fram till 1700-talet.
- Antiken, dess utmärkande drag som epok och dess betydelse för vår egen tid.
- Vad historiska källor från någon högkultur, till exempel i Asien eller Amerika, kan berätta om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

Industrialisering, samhällsomvandling och idéströmningar, cirka 1700–1900

- Den ökade världshandeln mellan Europa, Asien, Afrika och Amerika.
- Industrialiseringen i Europa och Sverige. Olika historiska förklaringar till industrialiseringen, samt konsekvenser för olika samhällsgruppers och människors levnadsvillkor i Sverige, Norden, Europa och några andra delar av världen. Migration inom och mellan länder.
- Revolutioner och framväxten av nya idéer, samhällsklasser och politiska ideologier.
- Vad historiska källor kan berätta om människors och gruppers strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor, till exempel genom uppfinningar, bildandet av fackföreningar och kampen mot slaveri.

Imperialism och världskrig, cirka 1800–1950

- Den europeiska dominansen, imperialism och kolonialism.
- Nationalism och olika former av demokrati och diktatur i Europa och i andra delar av världen.
- De båda världskrigen, deras orsaker och följder. Förtryck, folkfördrivningar och folkmord. Förintelsen och Gulag.
- Historiska berättelser från skilda delar av världen med skildringar av människors upplevelser av förtryck, till exempel i form av kolonialism, rasism eller totalitär diktatur och motstånd mot detta.

Demokratisering, efterkrigstid och globalisering, cirka 1900 till nutid

- Demokratisering i Sverige. Bildandet av politiska partier, nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen, och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män. Kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet.
- Framväxten av det svenska välfärdssamhället.
- Historiska perspektiv på urfolket samernas och de övriga nationella minoriteternas situation i Sverige.
- Kalla krigets konflikter, Sovjetunionens sönderfall och nya maktförhållanden i världen.
- FN, nordiskt samarbete och framväxten av Europeiska unionen (EU).
- Aktuella konflikter i världen och historiska perspektiv på dessa.

- Hur historiska källor och berättelser om en familjs eller släkts historia speglar övergripande förändringar i människors levnadsvillkor. **SKOLFS 2022:21**

Historiebruk och historiska begrepp

- Exempel på hur 1800- och 1900-talet kan avläsas i våra dagar genom traditioner, namn, språkliga uttryck, byggnader, städer och gränser.
- Hur historia kan användas för att skapa eller stärka gemenskaper, till exempel inom familjen, föreningslivet, organisationer och företag.
- Hur historia kan användas för att skapa eller stärka nationella identiteter.
- Hur historia kan användas för att förstå hur den tid som människor lever i påverkar deras villkor och värderingar.
- Vad begreppen kontinuitet och förändring, förklaring, källkritik och identitet betyder och hur de används i historiska sammanhang.
- Några historiska begrepp, till exempel antiken, mellankrigstiden, efterkrigstiden och kalla kriget samt olika syn på deras betydelser.
- Historisk information från olika källor och medier.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om historiska förhållanden, skeenden och aktörer under olika tidsperioder. Eleven visar det genom att föra enkla resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar, samt om Förintelsen och andra folkmord. Dessutom förklarar eleven hur människors villkor och värderingar kan påverkas av sin samtid. Eleven för enkla resonemang om kontinuitet och förändring utifrån några utvecklingslinjer inom kulturmöten, migration, politik och levnadsvillkor.

Eleven använder historiskt källmaterial och för enkla resonemang om vad källorna kan berätta om det förflutna samt om källornas relevans och trovärdighet.

Eleven för enkla resonemang om hur historia kan brukas i några olika sammanhang och för olika syften.

Eleven använder historiska begrepp på ett i huvudsak fungerande sätt.

Kurs: Kemi

Kurskod: GRNKEM2

Verksamhetspoäng: 150

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i kemi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som hälsa, resurshushållning, materialutveckling och miljöteknik. Med kunskaper om materialets uppbyggnad och oförstörbarhet får människor redskap för att kunna främja hållbar utveckling.

Undervisningen i kursen kemi inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om kemiska samband och nyfikenhet på och intresse för att undersöka omvärlden. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att formulera frågor om kemiska processer och materiens egenskaper och uppbyggnad utifrån egna erfarenheter och aktuella händelser. Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att söka svar på frågor med hjälp av systematiska undersökningar. Som en del av systematiska undersökningar ska eleven, genom praktiskt undersökande arbete, ges möjlighet att utveckla färdigheter i att hantera såväl digital som annan utrustning. Eleven ska ges förutsättningar att söka svar på frågor med hjälp av olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar ett kritiskt tänkande kring sina egna resultat, andras argument och olika informationskällor. Genom undervisningen ska eleven också utveckla förståelse för att påståenden kan prövas och värderas med hjälp av naturvetenskapliga arbetsmetoder.

Undervisningen ska ge eleven möjligheter att använda och utveckla kunskaper och redskap för att formulera egna och granska andras argument i sammanhang där kunskaper i kemi har betydelse. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att hantera praktiska, etiska och estetiska valsituationer som rör energi, miljö, hälsa och samhälle.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förtrogenhet med kemins begrepp, modeller och teorier samt förståelse för hur dessa formas i samspel med erfarenheter från undersökningar. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar förmågan att samtala om, tolka och framställa texter och bilder med naturvetenskapligt innehåll.

Undervisningen ska skapa förutsättningar för eleven att skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att skildra omvärlden. Genom undervisningen ska eleven även ges möjlighet att utveckla perspektiv på utvecklingen av naturvetenskapens världsbild och ges inblick i hur naturvetenskapen och kulturen ömsesidigt har påverkat varandra.

Genom undervisningen i kursen kemi ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda kemins begrepp, modeller och teorier för att beskriva och förklara kemiska samband i människokroppen, naturen, arbetslivet och i samhället,
- använda kunskaper i kemi för att granska information samt kommunicera och ta ställning i frågor som rör energi, hälsa, miljö och samhälle, och
- genomföra systematiska undersökningar i kemi.

Centralt innehåll

Kemin i vardagen, samhället och arbetslivet

- Människans användning av energi- och naturresurser lokalt och globalt samt vad det innebär för en hållbar utveckling.

- Kemiska processer vid framställning och återvinning av några vanliga material. Livscykelanalys av några vanliga produkter.
- Faktorer som orsakar nedbrytning av olika material, till exempel järn och plast.
- Rening av vatten.
- Innehållet i mat och dryck och dess betydelse för hälsan. Kemiska processer i människokroppen, till exempel matspjälkning.
- Vanliga kemikalier i hemmet, samhället och arbetslivet samt hur de påverkar hälsan och miljön.
- Säker hantering av kemikalier och brandfarliga ämnen.
- Aktuella samhällsfrågor som rör kemi.

Kemin i naturen

- Indelningen av ämnen och material utifrån egenskaperna utseende, magnetism, ledningsförmåga, löslighet och brännbarhet.
- Vatten som lösningsmedel och transportör av ämnen. Lösningar, fällningar, syror och baser samt pH-värde till exempel i mark, växter och människokroppen.
- Några kemiska processer i mark, luft och vatten ur miljö- och hälso-synpunkt.
- Partikelmodell för att beskriva och förklara materiens uppbyggnad, kretslopp och oförstörbarhet. Atomer, elektroner och kärnpartiklar.
- Kemiska föreningar och hur atomer bildar molekyl- och jonföreningar genom kemiska reaktioner.
- Partikelmodell för att beskriva och förklara fasers egenskaper, fasövergångar och spridningsprocesser för materia i luft, vatten och mark.
- Kolatomens egenskaper och funktion som byggsten i alla levande organismer. Kolatomens kretslopp.
- Fotosyntes, förbränning och några andra grundläggande kemiska reaktioner.

Kemin och världsbilden

- Historiska och nutida upptäckter inom kemiområdet. Upptäckternas betydelse för teknik, miljö, samhälle och människors levnadsvillkor.
- Aktuella forskningsområden inom kemi.
- De kemiska modellernas och teoriernas användbarhet, begränsningar, giltighet och föränderlighet.

Kemins metoder och arbetssätt

- Systematiska undersökningar och hur simuleringar kan användas som stöd vid modellering. Formulering av enkla frågeställningar, planering, utförande och utvärdering.
- Dokumentation av undersökningar med tabeller, diagram, bilder och skriftliga rapporter, såväl med som utan digitala verktyg.
- Separations- och analysmetoder, till exempel destillation och identifikation av ämnen.
- Sambandet mellan kemiska undersökningar och utvecklingen av begrepp, modeller och teorier.

- Källkritisk granskning av information och argument som eleven möter i olika källor och samhällsdiskussioner med koppling till kemi, såväl i digitala som i andra medier.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om kemins begrepp, modeller och teorier. Eleven visar det genom att beskriva och förklara kemiska samband i människokroppen, naturen, arbetslivet och samhället med viss användning av begreppen, modellerna och teorierna.

I frågor som rör energi, hälsa, miljö och samhälle skiljer eleven fakta från värderingar samt framför och bemöter argument med viss naturvetenskaplig underbyggnad. Eleven söker och använder information som rör kemi från olika källor och för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Eleven genomför systematiska undersökningar på ett säkert och i huvudsak fungerande sätt. Vid planering av undersökningarna bidrar eleven till att formulera enkla frågeställningar. Eleven värderar undersökningarna genom att föra enkla resonemang utifrån frågeställningarna.

Kurs: Matematik

Kurskod: GRNMAT2

Verksamhetspoäng: 600

Matematiken har en flertusenårig historia med bidrag från många kulturer. Den utvecklas såväl ur praktiska behov som ur människans nyfikenhet och lust att utforska matematiken som sådan. Matematisk verksamhet är en kreativ, reflekterande och problemlösande aktivitet som är nära kopplad till den samhälleliga, sociala, tekniska och digitala utvecklingen. Kunskaper i matematik ger människor förutsättningar att fatta välgrundade beslut i vardagslivets många valsituationer och ökar möjligheterna att delta i arbetslivet samt i samhällets beslutsprocesser.

Syfte

Undervisningen i kursen matematik inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om matematik och matematikens användning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar intresse för matematik och tilltro till sin förmåga att använda matematik i olika sammanhang. Den ska också ge eleven möjlighet att uppleva estetiska värden i möten med matematiska mönster, former och samband.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla förtrogenhet med grundläggande matematiska begrepp och metoder och deras användbarhet. Vidare ska eleven genom undervisningen ges möjligheter att utveckla kunskaper i att använda digitala verktyg och programmering för att

kunna undersöka problemställningar och matematiska begrepp, göra beräkningar samt för att presentera och tolka data.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper för att kunna formulera och lösa problem samt reflektera över och värdera valda strategier, metoder, modeller och resultat. Eleven ska även ges förutsättningar att utveckla kunskaper för att kunna tolka vardagliga och matematiska situationer samt beskriva och formulera dessa med hjälp av matematikens uttrycksformer.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förmågan att argumentera logiskt och föra matematiska resonemang. Eleven ska genom undervisningen också ges möjlighet att utveckla en förtrogenhet med matematikens uttrycksformer och hur dessa kan användas för att kommunicera i vardagliga och matematiska sammanhang. Genom undervisningen ska eleven även ges möjlighet att fördjupa sin förståelse av sina tidigare erfarenheter av och kunskaper i matematik.

Undervisningen ska även ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om historiska sammanhang där viktiga begrepp och metoder i matematiken har utvecklats. Genom undervisningen ska eleven även ges möjligheter att reflektera över matematikens betydelse, användning och begränsning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv, i andra ämnen och under historiska skeenden och därigenom kunna se matematikens sammanhang och relevans.

Genom undervisningen i kursen matematik ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda och beskriva matematiska begrepp och samband mellan begrepp,
- välja och använda lämpliga matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter,
- formulera och lösa problem med hjälp av matematik samt värdera valda strategier,
- föra och följa matematiska resonemang, och
- använda matematikens uttrycksformer för att samtala om och redogöra för frågeställningar, beräkningar och slutsatser.

Centralt innehåll

Taluppfattning och tals användning

- Reella tal och deras egenskaper samt deras användning i vardagliga och matematiska situationer.
- Talsystemets utveckling från naturliga tal till reella tal. Positionssystemet. Metoder för beräkningar som används och har använts i olika historiska och kulturella sammanhang.
- Tal i potensform och grundpotensform för att uttrycka små och stora tal samt användning av prefix.
- De fyra räknesättens egenskaper och samband samt användning i olika situationer.

- Centrala metoder för beräkningar med tal i bråk- och decimalform vid överslagsräkning och huvudräkning samt vid beräkningar med skriftliga metoder och digitala verktyg. Metodernas användning i olika situationer.
- Rimlighetsbedömning vid uppskattningar och beräkningar i vardagliga och matematiska situationer samt inom andra ämnesområden.

Algebra

- Innebörden av variabelbegreppet och dess användning i algebraiska uttryck, formler och ekvationer.
- Algebraiska uttryck, formler och ekvationer i situationer som är relevanta för eleven.
- Hur mönster i talföljder samt geometriska mönster kan konstrueras, beskrivas och uttryckas generellt.
- Metoder för ekvationslösning.
- Hur algoritmer skapas, testas och förbättras vid programmering. Programmering i olika programmeringsmiljöer.

Geometri

- Geometriska objekt och deras inbördes relationer. Geometriska egenskaper hos dessa objekt.
- Avbildning och konstruktion av geometriska objekt, såväl med som utan digitala verktyg.
- Skala vid förminskning och förstoring av två- och tredimensionella objekt.
- Likformighet och symmetri i planet.
- Metoder för beräkning av area, omkrets och volym hos geometriska objekt samt enhetsbyten i samband med detta.
- Geometriska satser och formler och behovet av argumentation för deras giltighet.

Statistik och sannolikhet

- Likformig sannolikhet och metoder för att beräkna sannolikheten i vardagliga situationer.
- Hur kombinatoriska principer kan användas i enkla vardagliga och matematiska problem.
- Tabeller, diagram och grafer samt hur de kan tolkas och användas för att beskriva resultat av egna och andras undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Hur lägesmått och spridningsmått kan användas för bedömning av resultat vid statistiska undersökningar.
- Bedömning av risker och chanser utifrån datorsimuleringar och statistiskt material.

Samband och förändring

- Procent och förändringsfaktor för att uttrycka förändring samt beräkning med procent i vardagliga situationer och i situationer inom olika ämnesområden.
- Funktioner och räta linjens ekvation. Hur funktioner kan användas för att, såväl med som utan digitala verktyg, undersöka förändring, förändringstakt och samband.

Problemlösning

- Strategier för matematisk problemlösning, med och utan digital teknik, i situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv samt inom olika ämnesområden. Värdering av valda strategier och metoder.
- Matematisk formulering av frågeställningar utifrån situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv samt inom olika ämnesområden.
- Enkla matematiska modeller och hur de kan användas i olika situationer.

Betygskriterier*Betygskriterier för betyget Godkänt*

Eleven har grundläggande kunskaper om matematiska begrepp. Eleven visar det genom att använda och beskriva begrepp och samband mellan begrepp inom områdena taluppfattning och tals användning, algebra, geometri, statistik och sannolikhet samt samband och förändring med tillfredsställande säkerhet.

Eleven väljer och använder i huvudsak fungerande matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter inom områdena taluppfattning och tals användning, algebra, geometri, statistik och sannolikhet samt samband och förändring med tillfredsställande säkerhet.

Eleven löser enkla problem och bidrar till något förslag på alternativt tillvägagångssätt. I samband med problemlösning bidrar eleven till att formulera enkla matematiska modeller som kan tillämpas i sammanhanget. Eleven värderar strategier och resultatens rimlighet på ett enkelt sätt.

Eleven för och följer matematiska resonemang genom att framföra och bemöta påståenden med enkla matematiska argument.

Eleven redogör för och samtalar om tillvägagångssätt på ett i huvudsak fungerande sätt och använder då symboler och andra matematiska uttrycksformer.

Matematik**Nationell delkurs 1****Kurskod: GRNMATA****Verksamhetspoäng: 100**

Matematiken har en flertusenårig historia med bidrag från många kulturer. Den utvecklas såväl ur praktiska behov som ur människans nyfikenhet och lust att utforska matematiken som sådan. Matematisk verksamhet är en kreativ, reflekterande och problemlösande aktivitet som är nära kopplad till den samhällseliga, sociala, tekniska och digitala utvecklingen. Kunskaper i matematik ger människor förutsättningar att fatta välgrundade beslut i vardagslivets många valsituationer och ökar möjligheterna att delta i samhällets beslutsprocesser.

Undervisningen i kursen matematik inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om matematik och matematikens användning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar intresse för matematik och tilltro till sin förmåga att använda matematik i olika sammanhang. Den ska också ge eleven möjlighet att uppleva estetiska värden i möten med matematiska mönster, former och samband.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla förtrogenhet med grundläggande matematiska begrepp och metoder och deras användbarhet. Vidare ska eleven genom undervisningen ges möjligheter att utveckla kunskaper i att använda digitala verktyg och programmering för att kunna undersöka problemställningar och matematiska begrepp, göra beräkningar samt för att presentera och tolka data.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper för att kunna formulera och lösa problem samt reflektera över och värdera valda strategier, metoder, modeller och resultat. Eleven ska även ges förutsättningar att utveckla kunskaper för att kunna tolka vardagliga och matematiska situationer samt beskriva och formulera dessa med hjälp av matematikens uttrycksformer.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förmågan att argumentera logiskt och föra matematiska resonemang. Eleven ska genom undervisningen också ges möjlighet att utveckla en förtrogenhet med matematikens uttrycksformer och hur dessa kan användas för att kommunicera i vardagliga och matematiska sammanhang. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att fördjupa sin förståelse av sina tidigare erfarenheter av och kunskaper i matematik.

Undervisningen ska även ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om historiska sammanhang där viktiga begrepp och metoder i matematiken har utvecklats. Genom undervisningen ska eleven även ges möjligheter att reflektera över matematikens betydelse, användning och begränsning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv, i andra ämnen och under historiska skeenden och därigenom kunna se matematikens sammanhang och relevans.

Genom undervisningen i kursen matematik ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda och beskriva matematiska begrepp och samband mellan begrepp,
- välja och använda lämpliga matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter,
- formulera och lösa problem med hjälp av matematik samt värdera valda strategier,
- föra och följa matematiska resonemang, och
- använda matematikens uttrycksformer för att samtala om och redogöra för frågeställningar, beräkningar och slutsatser.

Taluppfattning och tals användning

- Naturliga tal och deras egenskaper. Hur talen kan delas upp och hur de kan användas för att ange antal och ordning.
- Hur positionssystemet kan användas för att beskriva naturliga tal. Symboler för tal och talsystem som används och har använts i olika kulturer.
- Naturliga tal och enkla tal i bråkform samt deras användning i enkla vardagliga situationer.
- De fyra räknesättens egenskaper och samband samt användning i enkla vardagliga situationer.
- Centrala metoder för beräkningar med enkla naturliga tal samt i enkla fall vid överslagsräkning, huvudräkning samt vid beräkningar med skriftliga metoder och digitala verktyg. Metodernas användning i olika situationer.
- Rimlighetsbedömning vid uppskattningar och enkla beräkningar i vardagliga situationer.
- Matematiska likheter och likhetstecknets betydelse.

Geometri

- Grundläggande geometriska objekt i form av punkter, linjer och sträckor och deras förhållande till varandra. Grundläggande geometriska egenskaper hos dessa objekt.
- Vanliga lägesord för att beskriva föremåls och objekts läge.
- Uppskattning, mätning och jämförelse av längd och tid med vanliga nutida måttenheter.

Statistik och sannolikhet

- Enkla tabeller och diagram och hur de kan användas för att sortera data och beskriva resultat från enkla undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg.

Samband och förändring

- Olika proportionella samband, däribland dubbelt och hälften.

Problemlösning

- Enkla strategier för problemlösning, med och utan digital teknik, i situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv samt inom olika ämnesområden. Värdering av valda strategier och metoder.
- Enkla matematiska formuleringar av frågeställningar utifrån situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Betygskriterier*Betygskriterier för betyget Godkänt*

Eleven har grundläggande kunskaper om matematiska begrepp. Eleven visar det genom att använda och beskriva begrepp och samband mellan begrepp inom områdena taluppfattning och tals användning, geometri, statistik och sannolikhet samt samband och förändring med tillfredsställande säkerhet.

Eleven väljer och använder i huvudsak fungerande matematiska metoder för att göra enkla beräkningar och lösa enkla rutinuppgifter inom områdena

taluppfattning och tals användning, geometri, statistik och sannolikhet samt samband och förändring med tillfredsställande säkerhet.

Eleven löser enkla problem och bidrar till något förslag på alternativt tillvägagångssätt. Eleven värderar resultatens rimlighet på ett enkelt sätt.

Eleven för och följer matematiska resonemang genom att framföra och bemöta påståenden med enkla matematiska argument.

Eleven redogör för och samtalar om tillvägagångssätt på ett i huvudsak fungerande sätt och använder då symboler och andra matematiska uttrycksformer.

Matematik

Nationell delkurs 2

Kurskod: GRNMATB

Verksamhetspoäng: 100

Matematiken har en flertusenårig historia med bidrag från många kulturer. Den utvecklas såväl ur praktiska behov som ur människans nyfikenhet och lust att utforska matematiken som sådan. Matematisk verksamhet är en kreativ, reflekterande och problemlösande aktivitet som är nära kopplad till den samhälleliga, sociala, tekniska och digitala utvecklingen. Kunskaper i matematik ger människor förutsättningar att fatta välgrundade beslut i vardagslivets många valsituationer och ökar möjligheterna att delta i samhällets beslutsprocesser.

Syfte

Undervisningen i kursen matematik inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om matematik och matematikens användning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar intresse för matematik och tilltro till sin förmåga att använda matematik i olika sammanhang. Den ska också ge eleven möjlighet att uppleva estetiska värden i möten med matematiska mönster, former och samband.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla förtrogenhet med grundläggande matematiska begrepp och metoder och deras användbarhet. Vidare ska eleven genom undervisningen ges möjligheter att utveckla kunskaper i att använda digitala verktyg och programmering för att kunna undersöka problemställningar och matematiska begrepp, göra beräkningar samt för att presentera och tolka data.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper för att kunna formulera och lösa problem samt reflektera över och värdera valda strategier, metoder, modeller och resultat. Eleven ska även ges förutsättningar att utveckla kunskaper för att kunna tolka vardagliga och matematiska situationer samt beskriva och formulera dessa med hjälp av matematikens uttrycksformer.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förmågan att argumentera logiskt och föra matematiska resonemang. Eleven ska genom undervisningen

också ges möjlighet att utveckla en förtrogenhet med matematikens uttrycksformer och hur dessa kan användas för att kommunicera i vardagliga och matematiska sammanhang. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att fördjupa sin förståelse av sina tidigare erfarenheter av och kunskaper i matematik.

Undervisningen ska även ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om historiska sammanhang där viktiga begrepp och metoder i matematiken har utvecklats. Genom undervisningen ska eleven även ges möjligheter att reflektera över matematikens betydelse, användning och begränsning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv, i andra ämnen och under historiska skeenden och därigenom kunna se matematikens sammanhang och relevans.

Genom undervisningen i kursen matematik ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda och beskriva matematiska begrepp och samband mellan begrepp,
- välja och använda lämpliga matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter,
- formulera och lösa problem med hjälp av matematik samt värdera valda strategier,
- föra och följa matematiska resonemang, och
- använda matematikens uttrycksformer för att samtala om och redogöra för frågeställningar, beräkningar och slutsatser.

Centralt innehåll

Taluppfattning och tals användning

- Del av helhet och del av antal. Hur delarna kan benämnas och uttryckas som enkla bråk samt hur enkla bråk förhåller sig till naturliga tal. Enkla tal i bråk- och decimalform samt deras användning i olika situationer.
- Enkla tal i procentform samt deras användning i bekanta situationer.
- De fyra räknesättens egenskaper och samband samt användning i vardagliga situationer.
- Centrala metoder för beräkningar med naturliga tal samt i enkla fall vid överslagsräkning, huvudräkning samt vid beräkningar med skriftliga metoder och digitala verktyg. Metodernas användning i olika situationer.
- Rimlighetsbedömning vid uppskattningar och beräkningar i situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Algebra

- Hur entydiga stegvisa instruktioner kan konstrueras, beskrivas och följas som grund för programmering. Symbolers användning vid stegvisa instruktioner.

Geometri

- Grundläggande geometriska objekt i form av fyrhörningar, trianglar, cirklar, klot, koner, cylindrar och rätblock samt deras förhållande till varandra. Grundläggande geometriska egenskaper hos dessa objekt.
- Avbildning av geometriska objekt, såväl med som utan digitala verktyg.
- Skala vid enkel förstoring och förminskning.

- Uppskattning, mätning och jämförelse av längd, massa, volym och tid med vanliga nutida måttenheter.

Statistik och sannolikhet

- Tabeller och diagram för att beskriva resultat från undersökningar. Tolkning av data i tabeller och diagram.

Problemlösning

- Enkla strategier för problemlösning, med och utan digital teknik, i situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv samt inom olika ämnesområden. Värdering av valda strategier och metoder.
- Enkla matematiska formuleringar av frågeställningar utifrån situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Enkla matematiska modeller och hur de kan användas i olika situationer.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om matematiska begrepp. Eleven visar det genom att använda och beskriva begrepp och samband mellan begrepp inom områdena taluppfattning och tals användning, algebra, geometri samt statistik och sannolikhet med tillfredsställande säkerhet.

Eleven väljer och använder i huvudsak fungerande matematiska metoder för att göra enkla beräkningar och lösa enkla rutinuppgifter inom områdena taluppfattning och tals användning, algebra, geometri samt statistik och sannolikhet med tillfredsställande säkerhet.

Eleven löser enkla problem och bidrar till något förslag på alternativt tillvägagångssätt. Eleven värderar resultatens rimlighet på ett enkelt sätt.

Eleven för och följer matematiska resonemang genom att framföra och bemöta påståenden med enkla matematiska argument.

Eleven redogör för och samtalar om tillvägagångssätt på ett i huvudsak fungerande sätt och använder då symboler och andra matematiska uttrycksformer.

Matematik

Nationell delkurs 3

Kurskod: GRNMATC

Verksamhetspoäng: 200

Matematiken har en flertusenårig historia med bidrag från många kulturer. Den utvecklas såväl ur praktiska behov som ur människans nyfikenhet och lust att utforska matematiken som sådan. Matematisk verksamhet är en kreativ, reflekterande och problemlösande aktivitet som är nära kopplad till den samhällseliga, sociala, tekniska och digitala utvecklingen. Kunskaper i matematik ger människor förutsättningar att fatta välgrundade beslut i vardagslivets många valsituationer och ökar möjligheterna att delta i samhällets beslutsprocesser.

Undervisningen i kursen matematik inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om matematik och matematikens användning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar intresse för matematik och tilltro till sin förmåga att använda matematik i olika sammanhang. Den ska också ge eleven möjlighet att uppleva estetiska värden i möten med matematiska mönster, former och samband.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla förtrogenhet med grundläggande matematiska begrepp och metoder och deras användbarhet. Vidare ska eleven genom undervisningen ges möjligheter att utveckla kunskaper i att använda digitala verktyg och programmering för att kunna undersöka problemställningar och matematiska begrepp, göra beräkningar samt för att presentera och tolka data.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper för att kunna formulera och lösa problem samt reflektera över och värdera valda strategier, metoder, modeller och resultat. Eleven ska även ges förutsättningar att utveckla kunskaper för att kunna tolka vardagliga och matematiska situationer samt beskriva och formulera dessa med hjälp av matematikens uttrycksformer.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förmågan att argumentera logiskt och föra matematiska resonemang. Eleven ska genom undervisningen också ges möjlighet att utveckla en förtrogenhet med matematikens uttrycksformer och hur dessa kan användas för att kommunicera i vardagliga och matematiska sammanhang. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att fördjupa sin förståelse av sina tidigare erfarenheter av och kunskaper i matematik.

Undervisningen ska även ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om historiska sammanhang där viktiga begrepp och metoder i matematiken har utvecklats. Genom undervisningen ska eleven även ges möjligheter att reflektera över matematikens betydelse, användning och begränsning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv, i andra ämnen och under historiska skeenden och därigenom kunna se matematikens sammanhang och relevans.

Genom undervisningen i kursen matematik ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda och beskriva matematiska begrepp och samband mellan begrepp,
- välja och använda lämpliga matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter,
- formulera och lösa problem med hjälp av matematik samt värdera valda strategier,
- föra och följa matematiska resonemang, och
- använda matematikens uttrycksformer för att samtala om och redogöra för frågeställningar, beräkningar och slutsatser.

Taluppfattning och tals användning

- Tal i bråk- och decimalform samt deras egenskaper och användning i vardagliga situationer.
- Positionssystemet för tal i decimalform. Det binära talsystemet och hur det kan tillämpas i digital teknik, samt talsystem som används och har använts i några olika historiska och kulturella sammanhang.
- Tal i procentform och deras samband med tal i bråk- och decimalform.
- Tal i procentform och deras användning i vardagliga situationer.
- De fyra räkneseffektens egenskaper och samband samt användning i olika situationer.
- Centrala metoder för beräkningar med tal i decimalform samt i enkla fall vid överslagsräkning, huvudräkning samt vid beräkningar med skriftliga metoder och digitala verktyg. Metodernas användning i olika situationer.

Algebra

- Obekanta tal och deras egenskaper samt situationer där det finns behov av att beteckna ett obekant tal med en symbol.
- Hur enkla mönster i talföljder samt geometriska mönster kan konstrueras, beskrivas och uttryckas.
- Enkla algebraiska uttryck och ekvationer i situationer som är relevanta för eleven.
- Metoder för enkel ekvationslösning.
- Hur algoritmer kan skapas, testas och förbättras vid programmering. Programmering i visuella programmeringsmiljöer.

Geometri

- Grundläggande geometriska objekt i form av polygoner, cirklar, klot, koner, cylindrar, pyramider och rätblock samt deras förhållande till varandra. Grundläggande geometriska egenskaper hos dessa objekt.
- Avbildning av geometriska objekt, såväl med som utan digitala verktyg.
- Skala och dess användning i vardagliga situationer.
- Symmetri i vardagen, i konsten och i naturen samt hur symmetri kan konstrueras.
- Metoder för hur omkrets och area hos olika tvådimensionella geometriska objekt kan uppskattas och beräknas samt enhetsbyten i samband med detta.
- Uppskattning, mätning och jämförelse av längd, area, volym, massa, tid och vinkel med vanliga måttenheter och nutida och äldre metoder.

Statistik och sannolikhet

- Lägesmått medelvärde, typvärde och median samt hur de kan användas i statistiska undersökningar, till exempel med hjälp av digitala verktyg.
- Sannolikhet, chans och risk grundat på observationer, simuleringar och statistiskt material från vardagliga situationer. Jämförelser av sannolikheten vid olika slumpmässiga försök.
- Enkel kombinatorik i konkreta situationer.

Samband och förändring

- Olika proportionella samband.

- Grafer för att uttrycka olika typer av proportionella samband vid enkla undersökningar.
- Koordinatsystem och strategier för gradering av koordinataxlar.

Problemlösning

- Strategier för problemlösning, med och utan digital teknik, i situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv samt inom olika ämnesområden. Värdering av valda strategier och metoder.
- Matematisk formulering av frågeställningar utifrån situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Enkla matematiska modeller och hur de kan användas i olika situationer.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om matematiska begrepp. Eleven visar det genom att använda och beskriva begrepp och samband mellan begrepp inom områdena taluppfattning och tals användning, algebra, geometri, statistik och sannolikhet samt samband och förändring med tillfredsställande säkerhet.

Eleven väljer och använder i huvudsak fungerande matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter inom områdena taluppfattning och tals användning, algebra, geometri, statistik och sannolikhet samt samband och förändring med tillfredsställande säkerhet.

Eleven löser enkla problem och bidrar till något förslag på alternativt tillvägagångssätt. I samband med problemlösning bidrar eleven till att formulera enkla matematiska modeller som kan tillämpas i sammanhanget. Eleven värderar strategier och resultatens rimlighet på ett enkelt sätt.

Eleven för och följer matematiska resonemang genom att framföra och bemöta påståenden med enkla matematiska argument.

Eleven redogör för och samtalar om tillvägagångssätt på ett i huvudsak fungerande sätt och använder då symboler och andra matematiska uttrycksformer.

Matematik

Nationell delkurs 4

Kurskod: GRNMATD

Verksamhetspoäng: 200

Matematiken har en flertusenårig historia med bidrag från många kulturer. Den utvecklas såväl ur praktiska behov som ur människans nyfikenhet och lust att utforska matematiken som sådan. Matematisk verksamhet är en kreativ, reflekterande och problemlösande aktivitet som är nära kopplad till den samhälleliga, sociala, tekniska och digitala utvecklingen. Kunskaper i matematik ger människor förutsättningar att fatta välgrundade beslut i vardagslivets många valsituationer och ökar möjligheterna att delta i samhällets beslutsprocesser.

Undervisningen i kursen matematik inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om matematik och matematikens användning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar intresse för matematik och tilltro till sin förmåga att använda matematik i olika sammanhang. Den ska också ge eleven möjlighet att uppleva estetiska värden i möten med matematiska mönster, former och samband.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla förtrogenhet med grundläggande matematiska begrepp och metoder och deras användbarhet. Vidare ska eleven genom undervisningen ges möjligheter att utveckla kunskaper i att använda digitala verktyg och programmering för att kunna undersöka problemställningar och matematiska begrepp, göra beräkningar samt för att presentera och tolka data.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper för att kunna formulera och lösa problem samt reflektera över och värdera valda strategier, metoder, modeller och resultat. Eleven ska även ges förutsättningar att utveckla kunskaper för att kunna tolka vardagliga och matematiska situationer samt beskriva och formulera dessa med hjälp av matematikens uttrycksformer.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar förmågan att argumentera logiskt och föra matematiska resonemang. Eleven ska genom undervisningen också ges möjlighet att utveckla en förtrogenhet med matematikens uttrycksformer och hur dessa kan användas för att kommunicera i vardagliga och matematiska sammanhang. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att fördjupa sin förståelse av sina tidigare erfarenheter av och kunskaper i matematik.

Undervisningen ska även ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om historiska sammanhang där viktiga begrepp och metoder i matematiken har utvecklats. Genom undervisningen ska eleven även ges möjligheter att reflektera över matematikens betydelse, användning och begränsning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv, i andra ämnen och under historiska skeenden och därigenom kunna se matematikens sammanhang och relevans.

Genom undervisningen i kursen matematik ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda och beskriva matematiska begrepp och samband mellan begrepp,
- välja och använda lämpliga matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter,
- formulera och lösa problem med hjälp av matematik samt värdera valda strategier,
- föra och följa matematiska resonemang, och
- använda matematikens uttrycksformer för att samtala om och redogöra för frågeställningar, beräkningar och slutsatser.

Taluppfattning och tals användning

- Reella tal och deras egenskaper samt deras användning i vardagliga och matematiska situationer.
- Talsystemets utveckling från naturliga tal till reella tal. Positionssystemet. Metoder för beräkningar som används och har använts i olika historiska och kulturella sammanhang.
- Tal i potensform och grundpotensform för att uttrycka små och stora tal samt användning av prefix.
- De fyra räknesättens egenskaper och samband samt användning i olika situationer.
- Centrala metoder för beräkningar med tal i bråk- och decimalform vid överslagsräkning, huvudräkning samt vid beräkningar med skriftliga metoder och digitala verktyg. Metodernas användning i olika situationer.
- Rimlighetsbedömning vid uppskattningar och beräkningar i vardagliga och matematiska situationer samt inom andra ämnesområden.

Algebra

- Innebörden av variabelbegreppet och dess användning i algebraiska uttryck, formler och ekvationer.
- Algebraiska uttryck, formler och ekvationer i situationer som är relevanta för eleven.
- Hur mönster i talföljder samt geometriska mönster kan konstrueras, beskrivas och uttryckas generellt.
- Metoder för ekvationslösning.
- Hur algoritmer skapas, testas och förbättras vid programmering. Programmering i olika programmeringsmiljöer.

Geometri

- Geometriska objekt och deras inbördes relationer. Geometriska egenskaper hos dessa objekt.
- Avbildning och konstruktion av geometriska objekt, såväl med som utan digitala verktyg.
- Skala vid förminskning och förstoring av två- och tredimensionella objekt.
- Likformighet och symmetri i planet.
- Metoder för beräkning av area, omkrets och volym hos geometriska objekt samt enhetsbyten i samband med detta.
- Geometriska satser och formler och behovet av argumentation för deras giltighet.

Statistik och sannolikhet

- Likformig sannolikhet och metoder för att beräkna sannolikheten i vardagliga situationer.
- Hur kombinatoriska principer kan användas i enkla vardagliga och matematiska problem.
- Tabeller, diagram och grafer samt hur de kan tolkas och användas för att beskriva resultat av egna och andras undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg.

- Hur lägesmått och spridningsmått kan användas för bedömning av resultat vid statistiska undersökningar.
- Bedömning av risker och chanser utifrån datorsimuleringar och statistiskt material.

Samband och förändring

- Procent och förändringsfaktor för att uttrycka förändring samt beräkning med procent i vardagliga situationer och i situationer inom olika ämnesområden.
- Funktioner och räta linjens ekvation. Hur funktioner kan användas för att, såväl med som utan digitala verktyg, undersöka förändring, förändringstakt och samband.

Problemlösning

- Strategier för matematisk problemlösning, med och utan digital teknik, i situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv samt inom olika ämnesområden. Värdering av valda strategier och metoder.
- Matematisk formulering av frågeställningar utifrån situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv samt inom olika ämnesområden.
- Enkla matematiska modeller och hur de kan användas i olika situationer.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om matematiska begrepp. Eleven visar det genom att använda och beskriva begrepp och samband mellan begrepp inom områdena taluppfattning och tals användning, algebra, geometri, statistik och sannolikhet samt samband och förändring med tillfredsställande säkerhet.

Eleven väljer och använder i huvudsak fungerande matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter inom områdena taluppfattning och tals användning, algebra, geometri, statistik och sannolikhet samt samband och förändring med tillfredsställande säkerhet.

Eleven löser enkla problem och bidrar till något förslag på alternativt tillvägagångssätt. I samband med problemlösning bidrar eleven till att formulera enkla matematiska modeller som kan tillämpas i sammanhanget. Eleven värderar strategier och resultatens rimlighet på ett enkelt sätt.

Eleven för och följer matematiska resonemang genom att framföra och bemöta påståenden med enkla matematiska argument.

Eleven redogör för och samtalar om tillvägagångssätt på ett i huvudsak fungerande sätt och använder då symboler och andra matematiska uttrycksformer.

Människor har i alla tider och alla samhällen försökt förstå och förklara sina levnadsvillkor och de sammanhang de lever i. Religioner och andra livsåskådningar är därför centrala inslag i den mänskliga kulturen. I dagens samhälle, som är präglad av mångfald, är kunskaper om religioner och andra livsåskådningar viktiga för att skapa ömsesidig förståelse mellan människor.

Syfte

Undervisningen i kursen religionskunskap inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper om religioner och andra livsåskådningar i Sverige och på andra håll i världen. Genom undervisningen ska eleven bli uppmärksam på hur människor inom olika religiösa traditioner lever med, och uttrycker, sin religion och tro på olika sätt. Undervisningen ska allsidigt belysa vilken roll religioner kan spela i samhället, både i fredssträvanden och konflikter, för att främja social sammanhållning och som orsak till segregation. Undervisningen ska även ge kunskap om och förståelse för hur kristna traditioner har påverkat det svenska samhället och dess värderingar.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att tolka kulturella uttryck med anknytning till religiösa traditioner. Eleven ska också ges möjligheter att utveckla kunskap om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor med koppling till religioner och andra livsåskådningar, samt hur relationen mellan religion och vetenskap kan tolkas och uppfattas.

Undervisningen ska stimulera eleven att reflektera över olika livsfrågor, identitet och etiska förhållningssätt. På så sätt ska undervisningen skapa förutsättningar för eleven att utveckla förståelse för sitt eget och andra människors sätt att tänka och leva.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur olika religioner och livsåskådningar ser på frågor som rör kön, jämställdhet, sexualitet och relationer. Eleven ska vidare ges förutsättningar att analysera och ta ställning i etiska och moraliska frågor. Undervisningen ska även bidra till att eleven utvecklar förståelse för hur människors värderingar hänger samman med religioner och andra livsåskådningar.

Undervisningen i religionskunskap ska skapa förutsättningar för eleven att utveckla sin förmåga att läsa, skriva och samtala om religion, livsåskådning och etik. Den ska också bidra till att eleven utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till muntlig och skriftlig information, samt till olika budskap från skilda källor och medier.

Genom undervisningen i kursen religionskunskap ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa,

- analysera hur religioner påverkar och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället,
- reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet,
- resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller, och
- söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet.

Centralt innehåll

Religioner och andra livsåskådningar

- Centrala tankegångar, urkunder, symboler, högtider och riter inom kristendomen samt utmärkande drag för protestantism, katolicism och ortodoxi.
- Centrala tankegångar, tolkningar, bruk, urkunder, symboler, högtider och riter i religionerna islam, judendom, hinduism och buddhism.
- Huvuddragen i världsreligionernas historia.
- Olika religiösa rörelser, till exempel nyreligiositet och privatreligiositet samt hur detta tar sig uttryck.
- Sekulära livsåskådningar, till exempel humanism.

Religion och samhälle

- Kristendomen i Sverige. Från enhetskyrka till religiös mångfald och sekularisering.
- Sambandet mellan samhälle och religion i olika tider och på olika platser.
- Religionernas roll i några aktuella politiska skeenden och konflikter.
- Konflikter och möjligheter i sekulära och pluralistiska samhällen, till exempel i frågor om religionsfrihet, sexualitet och synen på jämställdhet.
- Information och budskap från internet och andra källor. Källkritik.

Identitet och livsfrågor

- Hur olika livsfrågor skildras i till exempel film och litteratur.
- Hur religioner och andra livsåskådningar kan forma människors identiteter och livsstilar.
- Riter och deras funktion i religiösa och sekulära sammanhang.

Etik

- Vardagliga moraliska dilemman. Analys och argumentation utifrån etiska modeller.
- Föreställningar om det goda livet och den goda människan kopplat till olika etiska resonemang.
- Etiska frågor samt människosynen i några religioner och andra livsåskådningar.
- Etiska begrepp som kan kopplas till frågor om hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar.

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om religioner och andra livsåskådningar. Eleven visar det genom att föra enkla resonemang om likheter och skillnader i centrala tankegångar och religiösa praktiker inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.

Eleven för enkla resonemang om frågor som rör relationen mellan religion och samhälle utifrån ett kritiskt förhållningssätt.

Eleven för enkla resonemang om livsfrågor och identitet.

Eleven för enkla resonemang om etik och moraliska frågor och använder etiska begrepp och modeller på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven söker information om religioner och andra livsåskådningar i olika typer av källor samt för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Kurs: Samhällskunskap**Kurskod: GRNSAM2****Verksamhetspoäng: 150**

Människor har alltid varit beroende av att samarbeta när de skapar och utvecklar samhällen. I dag står människor i olika delar av världen inför både möjligheter och problem kopplade till digitalisering, globalisering, hållbar samhällsutveckling och interkulturella kontakter. Kunskaper om samhället ger individen verktyg för att orientera sig och ta ansvar för sitt handlande i en komplex värld.

Syfte

Undervisningen i kursen samhällskunskap inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar sina kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.

Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. På så sätt ska eleven utveckla sin förståelse för egna och andra människors levnadsvillkor, betydelsen av jämställdhet, hur olika intressen och åsikter uppstår och kommer till uttryck samt hur olika aktörer försöker påverka samhällsutvecklingen. Vidare ska undervisningen ge eleven möjlighet att förstå digitaliseringens betydelse för samhällsutvecklingen och för den personliga integriteten.

Undervisningen ska ge eleven verktyg för att hantera information i vardags-, samhälls- och arbetslivet samt vid studier, och ge kunskaper om hur man söker och värderar information om samhället från olika källor. Genom undervisningen ska eleven också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer. Eleven

ska vidare ges möjlighet att utveckla kunskaper om samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar sin förtrogenhet med de mänskliga rättigheterna och med demokratiska processer och arbetssätt. Den ska också bidra till att eleven tillägnar sig kunskaper om, och förmågan att reflektera över, värden och principer som utmärker ett demokratiskt samhälle. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förståelse för vad det innebär att vara en aktiv och ansvarstagande medborgare i ett snabbt föränderligt samhälle.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utifrån personliga erfarenheter och aktuella händelser uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. Därigenom ska eleven stimuleras att engagera sig och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

Genom undervisningen i kursen samhällskunskap ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar,
- analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv,
- analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller,
- uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv,
- reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser, och
- söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet.

Centralt innehåll

Individer och gemenskaper

- Befolkningen, dess storlek, sammansättning och geografiska fördelning i Sverige och i andra delar av världen. Konsekvenser av detta, till exempel socialt, kulturellt och ekonomiskt.
- Välfärdsstrukturer i Sverige och i andra delar av världen, deras funktion och hur de finansieras.
- Migration förr och nu, dess orsaker och konsekvenser. Integration och segregation i samhället.

Information och kommunikation

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och

etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.

- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Rättigheter och rättsskipning

- De mänskliga rättigheterna samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag.
- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.
- Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter, till exempel gränsen mellan yttrandefrihet och kränkningar i sociala medier. Etiska och demokratiska dilemman.
- Urfolket samerna och övriga nationella minoriteter i Sverige.
- Rättssystem och principer för rättssäkerhet. Normuppfattning och kriminalitet.

Samhällsresurser och fördelning

- Hushållens, företagens och det offentligas ekonomi: samband och orsaker till förändringar.
- Länders och regioners ekonomier: samband och orsaker till förändringar i en globaliserad värld.
- Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor.
- Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap.
- Hur socioekonomisk bakgrund, kön och etnicitet påverkar utbildning, boende, välfärd, ekonomiska resurser, makt och inflytande. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.
- Digitaliseringens betydelse för samhällsutveckling inom olika områden, till exempel påverkan på arbetsmarknad och infrastruktur samt förändrade attityder och värderingar.

Beslutsfattande och politiska idéer

- Politiska ideologier och partier.
- Sveriges politiska system, Europeiska unionen, riksdag, regering, Sameetinget, regioner och kommuner. Var olika beslut fattas och hur de påverkar individer, grupper och samhället som helhet. Sveriges grundlagar.
- Några olika stats- och styrelseskick i världen.
- Aktuella samhällsfrågor i Sverige och världen. Internationell konflikt hantering, FN och folkrätten.
- Europeiskt och nordiskt samarbete: dess bakgrund och innehåll.
- Individers och grupperns möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling samt hur man inom ramen för den demokratiska processen kan påverka beslut.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven har grundläggande kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven visar det genom att beskriva enkla samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda samhällsvetenskapliga begrepp och någon modell på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven för enkla resonemang om hur individer och grupper kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.

Eleven för enkla resonemang om samhällsfrågor. Eleven värderar och uttrycker även ståndpunkter i några samhällsfrågor ur olika perspektiv på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven har grundläggande kunskaper om demokratiska värden, beslutsprocesser och om mänskliga rättigheter samt om de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter. Eleven visar det genom att föra enkla resonemang om olika frågor med koppling till demokratins möjligheter och utmaningar.

Eleven granskar information om samhället från olika källor och för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Kurs: Svenska

Kurskod: GRNSVE2

Verksamhetspoäng: 700

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att eleven får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det innebär att eleven genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.

Undervisningen ska stimulera elevens intresse för att läsa och skriva. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleven utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleven ska i undervisningen ges möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor.

I undervisningen ska eleven möta, samt ges möjlighet att utveckla kunskaper om, olika former av sakprosa och skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt språk.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevens medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för sig själv och för andra människor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.

Genom undervisningen i kursen svenska ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- läsa och analysera sakprosa och skönlitteratur för olika syften, och
- söka information från olika källor och värdera innehållet.

Centralt innehåll

Läsa och skriva

- Att läsa och skriva i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Lässtrategier för att förstå, tolka, analysera och kritiskt granska texter från olika medier. Att urskilja texters uttalade och outtalade budskap samt deras olika syften, avsändare och sammanhang.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras syfte, mottagare, typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Olika sätt att skapa och bearbeta egna och gemensamma texter, till exempel att förtydliga, variera och precisera dem. Hur man ger och tar emot respons på texter.
- Att redigera och disponera texter med hjälp av digitala verktyg. Olika funktioner för språkbehandling.
- Språkets struktur, till exempel sats- och meningsbyggnad och tempus.
- Textbindning med hjälp av sambandsord, till exempel hur orsakssamband, slutsats och motsats kan formuleras.
- Olika hjälpmedel för stavning och ordförståelse, till exempel digitala verktyg.

Tala, lyssna och samtala

- Att medverka i olika samtal och diskussioner med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Att leda ett samtal, att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser och att sammanfatta huvuddragen i vad som sagts.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om olika ämnen för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och

mottagare. Olika hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga presentationer, till exempel digitala medier och verktyg.

Sakprosatexter och berättande texter

- Sakprosa som är beskrivande, förklarande, instruerande, argumenterande och utredande, till exempel tidningsartiklar, populärvetenskapliga texter och debattinlägg.
- Sakprosatexters syften, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag samt deras ord och begrepp.
- Skönlitteratur och annan fiktion från Sverige, Norden och övriga världen som belyser människors livsvillkor och identitets- och livsfrågor. Några skönlitterära genrer samt några skönlitterärt betydelsefulla verk och deras författare.
- Skönlitterära texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad. Tema, motiv, berättarperspektiv, tillbakablickar samt miljö- och personbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel filmer och webbtexter. Texternas innehåll, uppbyggnad och språkliga drag.
- Texter i digitala miljöer med länkar och andra interaktiva funktioner.
- Hur olika texttyper kan kombineras i en text, till exempel berättande och beskrivande inslag i en argumenterande text.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel att identifiera överordnade idéer i form av nyckelord och att föra anteckningar.
- Ord, symboler och begrepp för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Nya ord i språket, till exempel lånord. Ordbildning.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang, till exempel skillnaden mellan språket i en nyhetsartikel och ett debattinlägg.
- Språkets betydelse för att utöva inflytande. Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier och i olika sammanhang.
- Olika språk i Sverige och i Norden. Skillnader och likheter mellan de olika språken. De nationella minoritetsspråken i Sverige. Några varianter av regionalt färgat talspråk.

Informationssökning och källkritik

- Olika sätt att söka, välja, värdera, kritiskt granska och använda sig av information från internet och andra källor. Hur man citerar och anger källor även vid användning av digitala medier.
- Källkritik. Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som till viss del för samtalen och diskussionerna framåt. Eleven ställer frågor och framför åsikter med till viss del underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll och viss anpassning till syfte, mottagare och sammanhang. Eleven för utifrån givna exempel enkla resonemang om några aspekter av språk och språkbruk i Sverige och Norden.

Eleven skriver olika slags texter med viss språklig variation samt i huvudsak fungerande struktur, innehåll och anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer språkliga normer och strukturer på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven läser sakprosa och skönlitteratur med flyt och visar grundläggande läsförståelse. Dessutom gör eleven enkla sammanfattningar av olika texters innehåll. Eleven för enkla resonemang om innehåll och om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven söker och väljer information från ett avgränsat urval av källor och presenterar informationen på ett i huvudsak fungerande sätt, med egna formuleringar, ett enkelt ämnesrelaterat språk samt i huvudsak fungerande struktur, citat och källhänvisningar. Eleven för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Svenska**Nationell delkurs 1****Kurskod: GRNSVEA****Verksamhetspoäng: 100**

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att eleven får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det innebär att eleven genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.

Undervisningen ska stimulera elevens intresse för att läsa och skriva. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom

skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleven utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleven ska i undervisningen ges möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor.

I undervisningen ska eleven möta, samt ges möjlighet att utveckla kunskaper om, olika former av sakprosa och skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt språk.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevens medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för sig själv och för andra människor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.

Genom undervisningen i kursen svenska ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- läsa och analysera sakprosa och skönlitteratur för olika syften, och
- söka information från olika källor och värdera innehållet.

Centralt innehåll

Läsa och skriva

- Att läsa och skriva i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Lässtrategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i elevnära texter samt för att anpassa läsningen till textens form och innehåll.
- Sambandet mellan ljud och bokstav. Avkodning av ord.
- Alfabetet och alfabetisk ordning.
- Strategier för att skriva olika typer av korta texter, till exempel meddelanden, såväl med som utan digitala verktyg.
- Att skriva med digitala verktyg.
- Språkets struktur, till exempel stor och liten bokstav, punkt, frågetecken och utropstecken samt några stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Olika hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

- Att medverka i olika samtal och diskussioner med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om elevnära ämnen. Olika hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga presentationer och muntligt berättande, till exempel stödord, bilder, digitala medier och verktyg.

Sakprosatexter och berättande texter

- Sakprosatexter som är beskrivande och förklarande, till exempel kortare beskrivningar och instruktioner. Hur instruerande texter kan konstrueras i steg med logisk ordning och punktuppställning i flera led.
- Berättande texter och deras budskap.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel tv-program och webbtexter.
- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Strategier för att minnas och lära, till exempel att använda förförståelse.
- Ord, symboler och begrepp som används för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Några skillnader mellan tal- och skriftspråk.
- Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Informationssökning och källkritik

- Att söka och använda sig av information, från internet och andra källor.
- Källkritik. Hur avsändaren påverkar innehållet.

Betygskriterier*Betygskriterier för betyget Godkänt*

Eleven samtalar om och diskuterar elevnära ämnen på ett sätt som till viss del upprätthåller samtalen. Eleven uttrycker sin uppfattning, ställer frågor och ger kommentarer. Dessutom genomför eleven muntliga framställningar på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven skriver enkla texter med begripligt innehåll. Eleven följer i någon mån grundläggande regler för språkriktighet.

Eleven läser elevnära texter med flyt och visar grundläggande läsförståelse. Vid samtal om texter återger eleven utifrån olika frågeställningar delar av innehållet och för enkla resonemang om idéer och tankar som texten väckt.

Eleven söker information ur någon anvisad källa och återger grundläggande delar av informationen.

Svenska
Nationell delkurs 2
Kurskod: GRNSVEB
Verksamhetspoäng: 200

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att eleven får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det innebär att eleven genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.

Undervisningen ska stimulera elevens intresse för att läsa och skriva. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleven utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleven ska ges möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor.

I undervisningen ska eleven möta, samt ges möjlighet att utveckla kunskaper om, olika former av sakprosa och skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt språk.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevens medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för en själv och för andra människor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.

Genom undervisningen i kursen svenska ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,

- läsa och analysera sakprosa och skönlitteratur för olika syften, och
- söka information från olika källor och värdera innehållet.

Centralt innehåll

Läsa och skriva

- Att läsa och skriva i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Lässtrategier för att förstå texter från olika medier och för att anpassa läsningen efter textens form, innehåll och syfte. Att urskilja tydliga budskap i texter.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras syfte, mottagare, typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Enkla former för att bearbeta egna och gemensamma texter, till exempel att i efterhand gå igenom en text och göra förtydliganden.
- Språkets struktur, till exempel meningsbyggnad, skiljetecken och stavningsregler för vanligt förekommande ord i vardagliga texter.
- Olika hjälpmedel för stavning och ordförståelse, till exempel digitala verktyg.

Tala, lyssna och samtala

- Att medverka i olika samtal och diskussioner med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Att lyssna och återberätta i olika situationer.
- Att uttrycka sin åsikt och formulera argument och ta initiativ till nya ämnesområden.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om olika ämnen för olika mottagare. Olika hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga presentationer och muntligt berättande, till exempel stödord, bilder, digitala medier och verktyg.
- Berättande i olika situationer och för skilda syften.

Sakprosatexter och berättande texter

- Sakprosa som är beskrivande, förklarande och instruerande, till exempel faktatexter och instruktioner, och hur deras innehåll kan organiseras.
- Skönlitteratur och annan fiktion från Sverige och andra delar av världen som belyser människors upplevelser och erfarenheter.
- Skönlitterära texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt enkla miljö- och personbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel tv-program och webbtexter.
- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel att skriva ned något man talat om eller att gruppera och associera information eller innehåll.
- Ord, symboler och begrepp som används för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Hur ord och yttranden uppfattas av omgivningen beroende på tonfall och ords nyanser.
- Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier och i olika sammanhang.
- Skillnader mellan tal- och skriftspråk, till exempel att talet kan förstärkas genom röstläge och kroppsspråk.

Informationssökning och källkritik

- Att söka, välja, värdera och använda sig av information från någon anvisad källa, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet.
- Källkritik, hur avsändaren påverkar innehållet.

Betygskriterier*Betygskriterier för betyget Godkänt*

Eleven samtalar om och diskuterar bekanta och vardagliga ämnen på ett sätt som till viss del upprätthåller samtalen. Eleven ställer frågor, ger kommentarer och framför åsikter. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll och viss anpassning till syfte och mottagare.

Eleven skriver olika slags texter med begripligt innehåll, i huvudsak fungerande struktur och viss språklig variation. Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven läser bekanta och vardagliga texter med flyt och visar grundläggande läsförståelse. Dessutom gör eleven enkla sammanfattningar av olika texters innehåll. Eleven för utifrån olika frågeställningar enkla resonemang om innehåll och om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven söker och väljer information från ett avgränsat urval av källor och presenterar informationen på ett i huvudsak fungerande sätt, med egna formuleringar och viss användning av ämnesspecifika ord och begrepp. Eleven för enkla resonemang om informationens användbarhet.

Svenska**Nationell delkurs 3****Kurskod: GRNSVEC****Verksamhetspoäng: 200**

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och

varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att eleven får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det innebär att eleven genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.

Undervisningen ska stimulera elevens intresse för att läsa och skriva. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleven utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleven ska ges möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor.

I undervisningen ska eleven möta, samt ges möjlighet att utveckla kunskaper om, olika former av sakprosa och skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt språk.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevens medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för en själv och för andra människor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.

Genom undervisningen i kursen svenska ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- läsa och analysera sakprosa och skönlitteratur för olika syften, och
- söka information från olika källor och värdera innehållet.

Centralt innehåll

Läsa och skriva

- Att läsa och skriva i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier. Att urskilja texters uttalade och outtalade budskap samt deras olika syften.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras syfte, mottagare, typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar såväl med som utan digitala verktyg.
- Olika sätt att skapa och bearbeta egna och gemensamma texter, till exempel att förtydliga och variera dem. Hur man ger och tar emot respons på texter.
- Att redigera och disponera texter med hjälp av digitala verktyg. Olika funktioner för språkbehandling.
- Språkets struktur, till exempel sats- och meningsbyggnad och tempus. Textbindning med hjälp av sambandsord, till exempel hur orsakssamband, slutsats och motsats kan formuleras.
- Olika hjälpmedel för stavning och ordförståelse, till exempel digitala verktyg.

Tala, lyssna och samtala

- Att medverka i olika samtal och diskussioner med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser och i samtal om aktuella händelser och ämnen.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om olika ämnen för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och mottagare. Olika hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation, till exempel digitala medier och verktyg.
- Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation.

Sakprosatexter och berättande texter

- Sakprosa som är beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande, till exempel faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och längre insändare.
- Sakprosatexters innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag samt deras ord och begrepp.
- Skönlitteratur och annan fiktion från Sverige, Norden och övriga världen som belyser människors upplevelser och erfarenheter. Några skönlitterära betydelsefulla verk och deras författare.
- Skönlitterära texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad. Hur en skönlitterär text kan konstrueras med inledning, händelseförlopp och avslutning. Miljö- och personbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel tv-program och webbtexter. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter i digitala miljöer med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord som underlag för att planera sitt skrivande och strategier för att identifiera överordnade idéer i en text.
- Ord, symboler och begrepp som används för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer med anknytning till vardags-, sam-

hålls-, studie- och arbetsliv. Ords och begrepps nyanser och värde-
laddning.

- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte och mottagare, till exempel skillnaden mellan att skriva ett personligt sms, ett inlägg i sociala medier och att skriva en faktatext.
- Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier och i olika sammanhang.
- Språk i Sverige och Norden. Skillnader och likheter mellan de olika språken. De nationella minoritetsspråken i Sverige. Några varianter av regionalt färgat talspråk.

Informationssökning och källkritik

- Olika sätt att söka, välja och värdera information från internet och andra källor. Hur man citerar.
- Källkritik. Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven samtalar om och diskuterar bekanta ämnen på ett sätt som till viss del för samtalen och diskussionerna framåt. Eleven ställer frågor och framför åsikter med till viss del underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll och viss anpassning till syfte och mottagare.

Eleven skriver olika slags texter med viss språklig variation samt i huvudsak fungerande struktur, innehåll och anpassning till texttyp, syfte och mottagare. Eleven följer språkliga normer och strukturer på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven läser sakprosa och skönlitteratur med flyt och visar grundläggande läsförståelse. Dessutom gör eleven enkla sammanfattningar av olika texters innehåll. Eleven för enkla resonemang om innehåll och om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven söker och väljer information från ett avgränsat urval av källor och presenterar informationen på ett i huvudsak fungerande sätt, med egna formuleringar och viss användning av ämnesspecifika ord och begrepp. Eleven för enkla resonemang om informationens användbarhet.

Svenska

Nationell delkurs 4

Kurskod: GRNSVED

Verksamhetspoäng: 200

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Undervisningen i kursen svenska inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att eleven får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det innebär att eleven genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.

Undervisningen ska stimulera elevens intresse för att läsa och skriva. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleven utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleven ska i undervisningen ges möjligheter att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor.

I undervisningen ska eleven möta, samt ges möjlighet att utveckla kunskaper om, olika former av sakprosa och skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt språk.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevens medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för sig själv och för andra människor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.

Genom undervisningen i kursen svenska ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- läsa och analysera sakprosa och skönlitteratur för olika syften, och
- söka information från olika källor och värdera innehållet.

Centralt innehåll

Läsa och skriva

- Att läsa och skriva i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

- Lässtrategier för att förstå, tolka, analysera och kritiskt granska texter från olika medier. Att urskilja texters uttalade och outtalade budskap samt deras olika syften, avsändare och sammanhang.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras syfte, mottagare, typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Olika sätt att skapa och bearbeta egna och gemensamma texter, till exempel att förtydliga, variera och precisera dem. Hur man ger och tar emot respons på texter.
- Att redigera och disponera texter med hjälp av digitala verktyg. Olika funktioner för språkbehandling.
- Språkets struktur, till exempel sats- och meningsbyggnad och tempus. Textbindning med hjälp av sambandsord, till exempel hur orsakssamband, slutsats och motsats kan formuleras.
- Olika hjälpmedel för stavning och ordförståelse, till exempel digitala verktyg.

Tala, lyssna och samtala

- Att medverka i olika samtal och diskussioner med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Att leda ett samtal, att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser och att sammanfatta huvuddragen i vad som sagts.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om olika ämnen för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och mottagare. Olika hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga presentationer, till exempel digitala medier och verktyg.

Sakprosatexter och berättande texter

- Sakprosa som är beskrivande, förklarande, instruerande, argumenterande och utredande, till exempel tidningsartiklar, populärvetenskapliga texter och debattinlägg.
- Sakprosatexters syften, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag samt deras ord och begrepp.
- Skönlitteratur och annan fiktion från Sverige, Norden och övriga världen som belyser människors livsvillkor och identitets- och livsfrågor. Några skönlitterära genrer samt några skönlitterära betydelsefulla verk och deras författare.
- Skönlitterära texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad. Tema, motiv, berättarperspektiv, tillbakablickar samt miljö- och personbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel filmer och webbtexter. Texternas innehåll, uppbyggnad och språkliga drag.
- Texter i digitala miljöer med länkar och andra interaktiva funktioner.
- Hur olika texttyper kan kombineras i en text, till exempel berättande och beskrivande inslag i en argumenterande text.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel att identifiera överordnade idéer i form av nyckelord och att föra anteckningar.

- Ord, symboler och begrepp för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Nya ord i språket, till exempel lånord. Ordbildning.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang, till exempel skillnaden mellan språket i en nyhetsartikel och ett debattinlägg.
- Språkets betydelse för att utöva inflytande. Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier och i olika sammanhang.
- Olika språk i Sverige och i Norden. Skillnader och likheter mellan de olika språken. De nationella minoritetsspråken i Sverige. Några varianter av regionalt färgat talspråk.

Informationssökning och källkritik

- Olika sätt att söka, välja, värdera, kritiskt granska och använda sig av information från internet och andra källor. Hur man citerar och anger källor även vid användning av digitala medier.
- Källkritik. Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som till viss del för samtalen och diskussionerna framåt. Eleven ställer frågor och framför åsikter med till viss del underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll och viss anpassning till syfte, mottagare och sammanhang. Eleven för, utifrån givna exempel, enkla resonemang om några aspekter av språk och språkbruk i Sverige och Norden.

Eleven skriver olika slags texter med viss språklig variation samt i huvudsak fungerande struktur, innehåll och anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer språkliga normer och strukturer på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven läser sakprosa och skönlitteratur med flyt och visar grundläggande läsförståelse. Dessutom gör eleven enkla sammanfattningar av olika texters innehåll. Eleven för enkla resonemang om innehåll och om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven söker och väljer information från ett avgränsat urval av källor och presenterar informationen på ett i huvudsak fungerande sätt, med egna formuleringar, ett enkelt ämnesrelaterat språk samt i huvudsak fungerande struktur, citat och källhänvisningar. Eleven för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen, som utgår från ett andraspråksperspektiv, ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt svenska tal- och skriftspråk så att eleven får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det innebär att eleven genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.

Undervisningen ska ge eleven rika möjligheter att kommunicera på svenska i funktionella och meningsfulla sammanhang samt ge eleven möjlighet att utveckla sin förmåga att förstå talad och skriven svenska. Undervisningen ska även stimulera elevens intresse för att läsa och skriva på svenska. Eleven ska också ges möjlighet att utveckla olika strategier för hur man lär sig språk samt strategier för att stödja den egna kommunikationen. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Eleven ska i undervisningen ges möjlighet att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Undervisningen ska även syfta till att eleven utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor.

I undervisningen ska eleven möta, samt ges möjlighet att utveckla kunskaper om, olika former av sakprosa och skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt språk.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, uttal, ord och begrepp samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevens medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för sig själv och för andra människor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier. Eleven ska också ges möjlighet att reflektera över hur språkliga erfarenheter och flerspråkighet kan fungera som en resurs i den egna språkutvecklingen.

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- läsa och analysera sakprosa och skönlitteratur för olika syften, och
- söka information från olika källor och värdera innehållet.

Centralt innehåll

Läsa och skriva

- Att läsa och skriva i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Lässtrategier för att förstå, tolka, analysera och kritiskt granska texter från olika medier. Att urskilja texters uttalade och outtalade budskap samt deras olika syften, avsändare och sammanhang.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras syfte, mottagare, typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Olika sätt att skapa och bearbeta egna och gemensamma texter, till exempel att förtydliga, variera och precisera dem. Hur man ger och tar emot respons på texter.
- Att redigera och disponera texter med hjälp av digitala verktyg. Olika funktioner för språkbehandling.
- Språkets struktur, till exempel sats- och meningsbyggnad och tempus. Textbindning med hjälp av sambandsord, till exempel hur orsakssamband, slutsats och motsats kan formuleras.
- Olika hjälpmedel för stavning och ordförståelse, till exempel digitala verktyg.

Tala, lyssna och samtala

- Språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Att medverka i olika samtal och diskussioner, till exempel att leda ett samtal, att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser och att sammanfatta huvuddragen i vad som sagts.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om olika ämnen för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och mottagare. Olika hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga presentationer, till exempel digitala medier och verktyg.
- Uttal, betoning och satsmelodi. Olika variationer av talad svenska.

Sakprosatexter och berättande texter

- Sakprosa som är beskrivande, förklarande, instruerande, argumenterande och utredande, till exempel tidningsartiklar, populärvetenskapliga texter och debattinlägg.
- Sakprosatexters syften, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag samt deras ord och begrepp.

- Skönlitteratur och annan fiktion från olika tider och från skilda delar av världen som belyser människors livsvillkor och identitets- och livsfrågor. Några skönlitterära genrer samt några skönlitterärt betydelsefulla verk och deras författare.
- Skönlitterära texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad. Tema, motiv, berättarperspektiv, tillbakablickar samt miljö- och personbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel filmer och webbtexter. Texternas innehåll, uppbyggnad och språkliga drag.
- Hur olika texttyper kan kombineras i en text, till exempel berättande och beskrivande inslag i en argumenterande text.
- Texter i digitala miljöer med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel att identifiera överordnade idéer i form av nyckelord och att föra anteckningar.
- Ord, symboler och begrepp för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Hur ords och begrepps nyanser och värdeladdning kan påverka uppfattningen av innehåll och budskap i texter och samtal. Språkförändringar, till exempel nya ord i det svenska språket och betydelseglidningar av ord och uttryck.
- Ordbildning, till exempel sammansättningar och avledningar, samt betydelsen av olika prefix och suffix.
- Fasta uttryck, idiomatiska uttryck och bildspråk.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang, till exempel skillnaden mellan språket i en nyhetsartikel och ett debattinlägg.
- Språkets betydelse för att utöva inflytande. Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier och i olika sammanhang.
- Skillnader och likheter mellan svenska och något annat språk, till exempel svenska språkets struktur i jämförelse med något annat språk.

Informationssökning och källkritik

- Olika sätt att söka, välja, värdera, kritiskt granska och använda sig av information från internet och andra källor. Hur man citerar och anger källor, även vid användning av digitala medier.
- Källkritik. Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som till viss del för samtalen och diskussionerna framåt. Eleven använder då en i huvudsak fungerande kombination av vardagsrelaterat och ämnesrelaterat språk. Eleven ställer frågor och framför åsikter med till viss del underbyggda argument.

Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll och viss anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

Eleven skriver olika slags texter med viss språklig variation samt i huvudsak fungerande struktur, innehåll och anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer språkliga normer och strukturer på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven läser sakprosa och skönlitteratur med flyt och visar grundläggande läsförståelse. Dessutom gör eleven enkla sammanfattningar av olika texters innehåll. Eleven för enkla resonemang om innehåll och om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven söker och väljer information från ett avgränsat urval av källor och presenterar informationen på ett i huvudsak fungerande sätt. Eleven använder då egna formuleringar, ett enkelt och fungerande kunskapsrelaterat språk med i huvudsak fungerande struktur, citat och källhänvisningar. Eleven för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Svenska som andraspråk

Nationell delkurs 1

Kurskod: GRNSVAA

Verksamhetspoäng: 100

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen, som utgår från ett andraspråksperspektiv, ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt svenska tal- och skriftspråk så att eleven får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det innebär att eleven genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.

Undervisningen ska ge eleven rika möjligheter att kommunicera på svenska i funktionella och meningsfulla sammanhang samt ge eleven möjlighet att utveckla sin förmåga att förstå talad och skriven svenska. Undervisningen ska även stimulera elevens intresse för att läsa och skriva på svenska. Eleven ska också ges möjlighet att utveckla olika strategier för hur man lär sig språk samt strategier för att stödja den egna kommunikationen. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleven utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleven ska i under-

visningen ges möjlighet att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor.

I undervisningen ska eleven möta, samt ges möjlighet att utveckla kunskaper om, olika former av sakprosa och skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt språk.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, uttal, ord och begrepp samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevens medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för sig själv och för andra människor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier. Eleven ska också ges möjlighet att reflektera över hur språkliga erfarenheter och flerspråkighet kan fungera som en resurs i den egna språkutvecklingen.

Genom undervisningen i kursen svenska som andraspråk ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- läsa och analysera sakprosa och skönlitteratur för olika syften, och
- söka information från olika källor och värdera innehållet.

Centralt innehåll

Läsa och skriva

- Att läsa och skriva i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Lässtrategier för att anpassa läsningen till textens syfte samt för att förstå och dra slutsatser om texters innehåll.
- Strategier för att förstå ord och uttryck, till exempel att använda förståelse och att ta hjälp av sammanhanget för att uppfatta betydelsen.
- Strategier för att planera, disponera och skriva olika typer av texter med anpassning till syfte, mottagare och texttyp, såväl med som utan digitala verktyg.
- Enkla former för att bearbeta egna och gemensamma texter, till exempel att gå igenom en text och göra förtydliganden.
- Språkets struktur med sats- och meningsbyggnad, till exempel huvudsatser, bisatser och omvänd ordföljd. Textbindning.
- Olika hjälpmedel för stavning och ordförståelse, till exempel digitala verktyg.

Tala, lyssna och samtala

- Strategier för att förstå och göra sig förstådd i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Strategier för att lösa språkliga problem, till exempel att använda omformuleringar och förklaringar.
- Att medverka i olika samtal och diskussioner, till exempel att ta initiativ till interaktion, ge bekräftelse och ställa följdfrågor.
- Muntliga beskrivningar och muntligt berättande om olika ämnen för olika mottagare. Olika hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga beskrivningar och muntligt berättande, till exempel stödord, digitala medier och verktyg.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

Sakprosatexter och berättande texter

- Innehåll och form i sakprosatexter och berättande texter.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel tv-program och webbtexter.
- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Strategier för att minnas och lära, till exempel att använda stödord och tankekartor.
- Ord, symboler och begrepp för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Betydelsen av uttal, betoning och satsmelodi för språkets begriplighet.
- Någon skillnad och likhet mellan svenska och något annat språk.
- Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Informationssökning och källkritik

- Olika sätt att söka information, från internet och andra källor.
- Källkritik. Hur avsändaren påverkar innehållet.

Betygskriterier*Betygskriterier för betyget Godkänt*

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som till viss del upprätthåller samtalen. Eleven ställer frågor och framför åsikter samt använder ett i huvudsak fungerande vardagsrelaterat språk. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med i huvudsak fungerande innehåll.

Eleven skriver olika slags texter med viss språklig variation samt i huvudsak fungerande struktur och anpassning till texttyp, syfte och mottagare. Eleven följer språkliga normer och strukturer på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven läser sakprosatexter och berättande texter med flyt och visar grundläggande läsförståelse. Dessutom gör eleven enkla sammanfattningar av olika

texters innehåll. Eleven för utifrån givna frågeställningar enkla resonemang om idéer och tankar som texten väckt.

SKOLFS 2022:21

Eleven söker information ur någon anvisad källa och återger grundläggande delar av informationen på ett i huvudsak fungerande sätt.

Svenska som andraspråk

Nationell delkurs 2

Kurskod: GRNSVAB

Verksamhetspoäng: 200

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen, som utgår från ett andraspråksperspektiv, ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt svenska tal- och skriftspråk så att eleven får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det innebär att eleven genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.

Undervisningen ska ge eleven rika möjligheter att kommunicera på svenska i funktionella och meningsfulla sammanhang samt ge eleven möjlighet att utveckla sin förmåga att förstå talad och skriven svenska. Undervisningen ska även stimulera elevens intresse för att läsa och skriva på svenska. Eleven ska också ges möjlighet att utveckla olika strategier för hur man lär sig språk samt strategier för att stödja den egna kommunikationen. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Eleven ska i undervisningen ges möjlighet att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Undervisningen ska även syfta till att eleven utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor.

I undervisningen ska eleven möta, samt ges möjlighet att utveckla kunskaper om, olika former av sakprosa och skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt språk.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, uttal, ord och begrepp samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevens medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen

ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för sig själv och för andra människor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier. Eleven ska också ges möjlighet att reflektera över hur språkliga erfarenheter och flerspråkighet kan fungera som en resurs i den egna språkutvecklingen.

Genom undervisningen i kursen svenska som andraspråk ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- läsa och analysera sakprosa och skönlitteratur för olika syften, och
- söka information från olika källor och värdera innehållet.

Centralt innehåll

Läsa och skriva

- Att läsa och skriva i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier och för att anpassa läsningen till textens form, innehåll och syfte. Att urskilja tydliga budskap i texter.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras syfte, mottagare, typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Olika sätt att bearbeta egna och gemensamma texter, till exempel att förtydliga en texts innehåll med hjälp av inledning och avslutning. Hur man ger och tar emot respons på texter.
- Att skriva, disponera och redigera texter med hjälp av digitala verktyg.
- Språkets struktur, till exempel sats- och meningsbyggnad, tempus och textbindning.
- Olika hjälpmedel för stavning och ordförståelse, till exempel digitala verktyg.

Tala, lyssna och samtala

- Språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Att medverka i olika samtal och diskussioner, till exempel att uttrycka sin åsikt samt ställa följdfrågor.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om olika ämnen för olika mottagare. Olika hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga presentationer och muntligt berättande, till exempel stödord, bilder, digitala medier och verktyg.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

Sakprosatexter och berättande texter

- Sakprosa som är beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande, till exempel instruktioner, enkla reportage och insändare samt hur texternas innehåll kan organiseras.
- Sakprosatexters typiska språkliga drag.
- Modern skönlitteratur och annan fiktion som belyser människors upplevelser och erfarenheter.
- Skönlitterära texters budskap, språkliga drag och innehåll.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel tv-program och webbtexter.
- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel stödord, tankekartor och andra sätt att gruppera och associera information eller ett innehåll.
- Ord, symboler och begrepp för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Nyanser, värdeladdning och betydelseomfång i vardagliga ord och begrepp.
- Skillnader mellan tal- och skriftspråk samt skillnader i språkanvändning beroende på syfte och mottagare, till exempel skillnaden mellan att skriva ett personligt sms, ett inlägg i sociala medier och att skriva en faktatext.
- Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier och i olika sammanhang.
- Skillnader och likheter mellan svenska och något annat språk, till exempel mellan språkens ljud- och skriftsystem.

Informationssökning och källkritik

- Olika sätt att söka, välja, värdera, kritiskt granska och använda sig av information från internet och andra källor.
- Källkritik. Hur avsändaren påverkar innehållet.

Betygskriterier*Betygskriterier för betyget Godkänt*

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som till viss del upprätthåller samtalen. Eleven använder då en i huvudsak fungerande kombination av vardagsrelaterat och ämnesrelaterat språk. Eleven ställer frågor och framför åsikter med till viss del underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll och viss anpassning till syfte och mottagare.

Eleven skriver olika slags texter med viss språklig variation samt i huvudsak fungerande struktur, innehåll och anpassning till texttyp, syfte och mottagare. Eleven följer språkliga normer och strukturer på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven läser sakprosa och skönlitteratur med flyt och visar grundläggande läsförståelse. Dessutom gör eleven enkla sammanfattningar av olika texters innehåll. Eleven för enkla resonemang om innehåll och om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven söker och väljer information ur någon anvisad källa och presenterar informationen med egna formuleringar och viss användning av ämnesspecifika ord och begrepp. Eleven för enkla resonemang om informationens användbarhet.

Svenska som andraspråk

Nationell delkurs 3

Kurskod: GRNSVAC

Verksamhetspoäng: 200

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen, som utgår från ett andraspråksperspektiv, ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt svenska tal- och skriftspråk så att eleven får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det innebär att eleven genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.

Undervisningen ska ge eleven rika möjligheter att kommunicera på svenska i funktionella och meningsfulla sammanhang samt ge eleven möjlighet att utveckla sin förmåga att förstå talad och skriven svenska. Undervisningen ska även stimulera elevens intresse för att läsa och skriva på svenska. Eleven ska också ges möjlighet att utveckla olika strategier för hur man lär sig språk samt strategier för att stödja den egna kommunikationen. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Eleven ska i undervisningen ges möjlighet att kommunicera i digitala miljöer med interaktiva och föränderliga texter. Undervisningen ska även syfta till att eleven utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor.

I undervisningen ska eleven möta, samt ges möjlighet att utveckla kunskaper om, olika former av sakprosa och skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt språk.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, uttal, ord och begrepp samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevens medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för sig själv och för andra människor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier. Eleven ska också ges möjlighet att reflektera över hur språkliga erfarenheter och flerspråkighet kan fungera som en resurs i den egna språkutvecklingen.

Genom undervisningen i kursen svenska som andraspråk ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- läsa och analysera sakprosa och skönlitteratur för olika syften, och
- söka information från olika källor och värdera innehållet.

Centralt innehåll

Läsa och skriva

- Att läsa och skriva i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier. Att urskilja texters uttalade och outtalade budskap samt deras olika syften.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras syfte, mottagare, typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Olika sätt att skapa och bearbeta egna och gemensamma texter, till exempel att förtydliga och variera dem. Hur man ger och tar emot respons på texter.
- Att disponera och redigera texter med hjälp av digitala verktyg. Olika funktioner för språkbehandling.
- Språkets struktur, till exempel sats- och meningsbyggnad, tempus och textbindning.
- Olika hjälpmedel för stavning och ordförståelse, till exempel digitala verktyg.

Tala, lyssna och samtala

- Språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Att medverka i olika samtal och diskussioner, till exempel att formulera och bemöta argument samt ta initiativ till nya frågeställningar eller ämnesområden.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om olika ämnen för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och

mottagare. Olika hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga presentationer, till exempel digitala medier och verktyg.

- Uttal, betoning och satsmelodi. Olika variationer av talad svenska.

Sakprosatexter och berättande texter

- Sakprosa som är beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande, till exempel faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och längre insändare.
- Sakprosatexters syften, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag samt deras ord och begrepp.
- Skönlitteratur och annan fiktion från skilda delar av världen som belyser människors upplevelser och erfarenheter.
- Skönlitterära texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad. Hur en skönlitterär text kan konstrueras med inledning, händelseförlopp och avslutning.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel tv-program och webbtexter. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter i digitala miljöer med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord som underlag för att planera sitt skrivande och strategier för att identifiera överordnade idéer i en text.
- Ord, symboler och begrepp för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Hur ords och begrepps nyanser och värdeladdning kan påverka uppfattningen av innehåll och budskap i texter och samtal.
- Ords betydelseomfång samt kategorisering och klassificering av ord, till exempel i över- och underordning. Synonymer och motsatsord.
- Ordbildning, till exempel sammansättningar och avledningar, samt betydelsen av olika prefix och suffix.
- Skillnader i språkanvändning beroende på mottagare och syfte, till exempel skillnaden mellan språket i samhällsinformation och reklam.
- Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier och i olika sammanhang. Skillnader och likheter mellan svenska och något annat språk, till exempel att flera ord på ett språk kan motsvaras av endast ett ord på ett annat språk.

Informationssökning och källkritik

- Olika sätt att söka, välja, värdera, kritiskt granska och använda sig av information från internet och andra källor. Hur man citerar.
- Källkritik. Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som till viss del för samtalen och diskussionerna framåt. Eleven använder då en i huvudsak

fungerande kombination av vardagsrelaterat och ämnesrelaterat språk. Eleven ställer frågor och framför åsikter med till viss del underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll och viss anpassning till syfte och mottagare.

Eleven skriver olika slags texter med viss språklig variation samt i huvudsak fungerande struktur, innehåll och anpassning till texttyp, syfte och mottagare. Eleven följer språkliga normer och strukturer på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven läser sakprosa och skönlitteratur med flyt och visar grundläggande läsförståelse. Dessutom gör eleven enkla sammanfattningar av olika texters innehåll. Eleven för enkla resonemang om innehåll och om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven söker och väljer information från ett avgränsat urval av källor och presenterar informationen med egna formuleringar och viss användning av ämnesspecifika ord och begrepp. Eleven för enkla resonemang om informationens användbarhet.

Svenska som andraspråk

Nationell delkurs 4

Kurskod: GRNSVAD

Verksamhetspoäng: 200

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen, som utgår från ett andraspråksperspektiv, ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt svenska tal- och skriftspråk så att eleven får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det innebär att eleven genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.

Undervisningen ska ge eleven rika möjligheter att kommunicera på svenska i funktionella och meningsfulla sammanhang samt ge eleven möjlighet att utveckla sin förmåga att förstå talad och skriven svenska. Undervisningen ska även stimulera elevens intresse för att läsa och skriva på svenska. Eleven ska även ges möjlighet att utveckla olika strategier för hur man lär sig språk samt strategier för att stödja den egna kommunikationen. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Eleven ska i undervisningen ges möjlighet att kommunicera i digitala miljöer med inter-

aktiva och föränderliga texter. Undervisningen ska även syfta till att eleven utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor.

I undervisningen ska eleven möta, samt ges möjlighet att utveckla kunskaper om, olika former av sakprosa och skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleven ges förutsättningar att utveckla sitt språk.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sina kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, uttal, ord och begrepp samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevens medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för sig själv och för andra människor. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier. Eleven ska också ges möjlighet att reflektera över hur språkliga erfarenheter och flerspråkighet kan fungera som en resurs i den egna språkutvecklingen.

Genom undervisningen i kursen svenska som andraspråk ska eleven sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- läsa och analysera sakprosa och skönlitteratur för olika syften, och
- söka information från olika källor och värdera innehållet.

Centralt innehåll

Läsa och skriva

- Att läsa och skriva i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Lässtrategier för att förstå, tolka, analysera och kritiskt granska texter från olika medier. Att urskilja texters uttalade och outtalade budskap samt deras olika syften, avsändare och sammanhang.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras syfte, mottagare, typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Olika sätt att skapa och bearbeta egna och gemensamma texter, till exempel att förtydliga, variera och precisera dem. Hur man ger och tar emot respons på texter.
- Redigering och disposition av texter med hjälp av digitala verktyg. Olika funktioner för språkbehandling.
- Språkets struktur, till exempel sats- och meningsbyggnad och tempus. Textbindning med hjälp av sambandsord, till exempel hur orsakssamband, slutsats och motsats kan formuleras.

- Olika hjälpmedel för stavning och ordförståelse, till exempel digitala verktyg. **SKOLFS 2022:21**

Tala, lyssna och samtala

- Språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Att medverka i olika samtal och diskussioner, till exempel att leda en diskussion, argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser och att sammanfatta huvuddragen i vad som sagts.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande om olika ämnen för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och mottagare. Olika hjälpmedel för att planera och genomföra muntliga presentationer, till exempel digitala medier och verktyg.
- Uttal, betoning och satsmelodi. Olika variationer av talad svenska.

Sakprosatexter och berättande texter

- Sakprosa som är beskrivande, förklarande, instruerande, argumenterande och utredande, till exempel tidningsartiklar, populärvetenskapliga texter och debattinlägg.
- Sakprosatexters syften, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag samt deras ord och begrepp.
- Skönlitteratur och annan fiktion från olika tider och från skilda delar av världen som belyser människors livsvillkor och identitets- och livsfrågor. Några skönlitterära genrer samt några skönlitterärt betydelsefulla verk och deras författare.
- Skönlitterära texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad. Tema, motiv, berättarperspektiv, tillbakablickar samt miljö- och personbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel filmer och webbtexter. Texternas innehåll, uppbyggnad och språkliga drag.
- Hur olika texttyper kan kombineras i en text, till exempel berättande och beskrivande inslag i en argumenterande text.
- Texter i digitala miljöer med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel att identifiera överordnade idéer i form av nyckelord och att föra anteckningar.
- Ord, symboler och begrepp för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Hur ords och begrepps nyanser och värdeladdning kan påverka uppfattningen av innehåll och budskap i texter och samtal. Språkförändringar, till exempel nya ord i det svenska språket och betydelseglidningar av ord och uttryck.
- Ordbildning, till exempel sammansättningar och avledning, samt betydelsen av olika prefix och suffix.
- Fasta uttryck, idiomatiska uttryck och bildspråk.
- Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang, till exempel skillnaden mellan språket i en nyhetsartikel och ett debattinlägg.

- Språkets betydelse för att utöva inflytande. Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier och i olika sammanhang.
- Skillnader och likheter mellan svenska och något annat språk, till exempel svenska språkets struktur i jämförelse med något annat språk.

Informationssökning och källkritik

- Olika sätt att söka, välja, värdera, kritiskt granska och använda sig av information från internet och andra källor. Hur man citerar och anger källor, även vid användning av digitala medier.
- Källkritik. Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Betygskriterier

Betygskriterier för betyget Godkänt

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som till viss del för samtalen och diskussionerna framåt. Eleven använder då en i huvudsak fungerande kombination av vardagsrelaterat och ämnesrelaterat språk. Eleven ställer frågor och framför åsikter med till viss del underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med i huvudsak fungerande struktur och innehåll och viss anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

Eleven skriver olika slags texter med viss språklig variation samt i huvudsak fungerande struktur, innehåll och anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer språkliga normer och strukturer på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven läser sakprosa och skönlitteratur med flyt och visar grundläggande läsförståelse. Dessutom gör eleven enkla sammanfattningar av olika texters innehåll. Eleven för enkla resonemang om innehåll och om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven söker och väljer information från ett avgränsat urval av källor och presenterar informationen på ett i huvudsak fungerande sätt. Eleven använder då egna formuleringar, ett enkelt och fungerande kunskapsrelaterat språk med i huvudsak fungerande struktur, citat och källhänvisningar. Eleven för enkla resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.